

Treba li Hrvatska kao članica Europske unije snositi teret prihvata izbjeglica?

Policy stajalište nakon deliberacijske debate

30. i 31. svibnja 2015. g., Tuhelj

EUROPSKA UNIJA
ULAGANJE U BUDUĆNOST

Projekt „Neka se i glas građana čuje“

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Projekt sufinancira Ured za Udruge Vlade Republike Hrvatske

www.cms.hr | Zagreb, rujan 2015.

Dodatne informacije

Ovaj projekt provode:

Centar za mirovne studije

A: Selska cesta 112a, 10 000 Zagreb

t: 01 / 4820094

e: cms@cms.hr

www.cms.hr

Srpsko narodno vijeće

A: Gajeva 7/1, 10 000 Zagreb

t: 01 / 4886 376

e: ured@snv.hr

www.snv.hr

Centar za mlade Dalj

A: Bana Josipa Jelačića 12, 31 226 Dalj

e: oljaa.bojan@gmail.com

Projekt „Neka se i glas građana čuje“

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda – Ulaganje u budućnost

Projekt sufinancira Ured za Udruge Vlade Republike Hrvatske

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Centra za mirovne studije

Kontakti relevantnih institucija iz sustava upravljanja EU fondovima:

Ministarstvo regionalnog razvoja i EU fondova

www.mrrfeu.hr

fondovi@mrrfeu.hr

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva

<http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

zaklada@civilnodrustvo.hr

Ured Vlade Republike Hrvatske za udruge

www.uzuvrh.hr

info@uzuvrh.hr

VLADA REPUBLIKE HRVAT SKE
Ured za udruge

Za više informacija o EU fondovima – <http://www.strukturfondovi.hr/>

PROLOG

15.2.2011. Europa ne zna što bi s izbjeglicama

Na talijanskom otoku Lampedusa, udaljenom 130 kilometara od obale Tunisa, dosada je pristiglo više od 5 000 izbjeglica. Italija traži pomoć EU, a u Njemačkoj se raspravlja o prihvatu dijela izbjeglica.

Žele u Europu

Masovni dolazak izbjeglica povezan je s prevratom u Tunisu: tamošnje državne strukture još ne funkcioniraju u svim svojim segmentima nakon političkih promjena u zemlji. Za Christophera Heina iz Talijanskog savjeta za izbjeglice nije nikakvo iznenađenje da ljudi sada koriste priliku: "EU je posljednjih 20 godina radila na uspostavi zida na svojim granicama. A sada se u tom zidu pojavila pukotina, i ljudi pokušavaju doći u Europu. Za očekivati je da će se Tunižanima pridružiti i ljudi iz drugih dijelova Afrike."

Djelomice do toga već i sada dolazi: u vodama pred Sicilijom obalna straža je otkrila brodice pune izbjeglica iz Egipta. "Kako bi izašla na kraj s problemom, Italija je zatražila organizacijsku i financijsku pomoć Europske unije", izjavio je talijanski ministar unutarnjih poslova Roberto Maroni. "Ja sam zatražio da se na najvišoj europskoj razini definira strategija i pokrene diplomatska inicijativa prema svim državama koje imaju veze s ovim problemom", kaže ministar. Prihvatili izbjeglice ili ne?

U međuvremenu se rasprava o odnosu prema tim izbjeglicama vodi i u Njemačkoj. Dok *kancelarka* Merkel i njena Demokršćanska stranka naglašavaju da je prioritet poboljšanje uvjeta života u zemljama odakle dolaze, socijaldemokrati i zeleni traže da se Njemačka prihvati dio izbjeglica. Karl Kopp iz organizacije za zaštitu izbjeglica Pro Asyl: "Potrebno je pomoći Italiji u smještaju, ali treba razmisliti i o prihvaćanju dijela izbjeglica."

U međuvremenu je iz Bruxellesa potvrđeno da će EU pomoći Italiji - kako novčano tako i angažmanom europskih policajaca iz programa Frontex.

Autor: dp/ap/Z. Arbutina¹

¹ <http://www.dw.com/hr/europa-ne-zna-%C5%A1to-bi-s-izbjeglicama/a-14843612>

1. Uvod

Migracije² su ovih dana svakako tema broj jedan, ako ne u cijelome svijetu, u Europi jesu. Godinama smo svjedoci pokušaja dolazaka ljudi sa susjednih kontinenata na različite načine, takozvanim rutama: godinama slušamo za talijanski otok Lampedusu i sve što se oko njega događa. Zašto Lampedusa? Zato što je to geografski najbliži otok za one koji zaplove s libijske obale prema Europi. Putovi su to trgovanja ljudima i različitim drugim neprimjerenim događanjima, jer u to je najčešće uključena i „mafija“ na način da su to uvijek isti prijevoznici s lošim brodovima kojima se prevozi veći broj ljudi da bi se više zaradilo te se ti brodovi potapaju, ljudi stradaju, nitko ne odgovara i stvar se i dalje nastavlja.

Deliberacija Centra za mirovne studije, „Trebala li Hrvatska kao članica EU snositi troškove izbjeglica“, održavala se u vrijeme kad se tek nazirala „Izbjeglička kriza“³ na novoj ruti: Turska – Grčka – Makedonija – Srbija Mađarska, a zatim Srbija – Hrvatska – Mađarska, odnosno Hrvatska – Slovenija – Austrija - Njemačka. I na ovom su putu ljudi umirali, najčešće opet na moru u prijelazu iz Turske u Grčku, i na ovoj su ruti zarađivani novci na nesretnim sudbinama: krenuli su Sirijci iz logora u Turskoj u kojima već četiri godine žive u lošim uvjetima, a pridružili su im se mnogi drugi ljudi iz Iraka, Afganistana, Pakistana, ali i afričkih zemalja u kojima je životni standard i razina ljudske sigurnosti katastrofalna iz niza razloga. Europa se nije pripremila za ovu „izbjegličku krizu“. Nema oko toga usuglašene politike ni stavove. Ni političari ni građani, ni različite zemlje nemaju sukladna mišljenja. Stoga se još ne zna kako će se situacija razvijati. Ono što znamo je da je ovo naporan i težak put, da ljudi umiru i razbolijevaju se, da svi neće stići na cilj i da svi neće ostati u Europi.

Što se medija tiče presudan je bio moment slika utopljenog dječaka na nekoj od spomenutih obala. Od tog trenutka počelo se o krizi ili/i katastrofi pisati više i sadržajnije i pokušalo se kroz medije utjecati na politike i političare. Ipak, mediji funkcioniraju na uznemiravanju javnosti te često idu u javnost s nedovoljno pripremljenim pričama da se možda radi o ubačenim teroristima, avanturistima, ljudima sa pristojnim imovinskim statusom. Naravno to okreće građane protiv izbjeglica.

² **Migracija** ili **seoba** je izraz kojim se opisuje fizičko kretanje ljudi iz jednog područja u drugo, najčešće preko velikih udaljenosti i/li u velikim grupama. Kroz historiju su se migracije događale u obliku dobrovoljnih migracija unutar jedne oblasti ili između više njih, te prisilnih migracija (koje uključuju fenomene kao trgovinu robljem i etničko čišćenje). Ljudi koji se nalaze u migraciji se nazivaju *migranti*, a ovisno o kontekstu emigranti (iseljenici), imigranti (useljenci) ili doseljenici. (izvor Wikipedia).

³ **Europska migrantska kriza** je nastala kroz povećan broj dolazaka migranata (većina od njih kao izbjeglice) u zemlje Europske Unije preko Mediterana i Balkana iz Afrike, sa Srednjeg istoka i iz Južne Azije. Izraz se koristi od travnja 2015., kada je najmanje pet brodića sa preko dvije tisuće migranata stižući u Europu potopljeno u Mediteranu, sa ukupno procijenjenih 1.200 mrtvih ljudi (izvor Wikipedia).

Ova je deliberacija bila dobro mjesto da vidimo što hrvatski građani misle o ovoj temi, koja ih pitanja najviše muče i da li mijenjaju svoja mišljenja, i ako da, u kojem smjeru.

Josip Šipić iz Centra za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija pri zagrebačkom Fakultetu političkih znanosti smatra da je deliberacijska rasprava na temu migranata odlično pogođena, jer je riječ o jednom od najvećih problema EU-a.

- Proučavali smo medijsko tretiranje pitanja azilnih migranata na primjeru triju tiskovina ('Jutarnjeg lista', 'Večernjeg lista' i '24 sata') i zaključili da postoje tri dominantna načina izvještavanja. Prvi je desubjektivizacija, odnosno objektivizacija, pri kojoj se azilni migranti prikazuju kao brojevi, pojava, kroz metafore valova koji dolaze i terete državu: prikazani su kao nekakva besubjektivna masa u pokretu, bez imena i prezimena, kao horda koja pojedinu državu dolazi ugroziti sigurnosno, zdravstveno, ekonomski i kulturno. Drugi je način kriminaliziranje ili demoniziranje migranata, a teme koje dominiraju odnose se na krađe, tuče i silovanja: obično se muškarci, tražitelji azila i azilanti, prikazuju kao seksualni predatori i kriminalci, a naše žene kao žrtve. Treći je način da se migrante prikazuje kao žrtve, što se obično čini tako da ih se opisuju kroz tzv. tople ljudske priče. Iako je to jedini način izvještavanja pri kojem se donekle čuje i njihov glas, strategija je takva da ih se prikazuje kao žrtve vlastitih kultura i država porijekla; znači opet se problematizira kultura drugoga, koja se opisuje kao patrijarhalna i problematična, a mi se prikazujemo kao veliki humanitarci. Smatram da je takve stereotipe moguće riješiti samo edukacijom i drukčijim načinom izvještavanja i pisanja. Kako bi prestao strah od drugačijega, bitno je obrazovati i medijske radnike i građane, a u cijelu je priču potrebno uključiti i same migrante kako bi se čuo i njihov glas. Jer iako se cijelo vrijeme priča o njima, oni sami šute - rekao je Šipić.⁴

⁴ <http://www.portalnovosti.com/izostanak-strategije-poruka-je-migrantima>

2. Deliberativna demokracija kao metoda uspostavljanja dijaloga

Deliberativnom demokracijom se žele prevladati pojedini nedostaci kako liberalne predstavničke demokracije, tako i nedostaci pojedinih oblika direktne demokracije. Predstavničkim elitama se nerijetko zamjera netransparentnost odlučivanja, otuđenje od birača koji su ih izabrali te zaokupljenost političke elite svojim interesima nerijetko različitim od interesa građana. S druge strane, direktna demokracija pati od odluka građana koji su nekompetentni i neinformirani o temama o kojima trebaju odlučiti, a javno mnijenje skloni je polarizaciji stavova i stvaranju političkih frakcija. Ističe se tzv. «racionalno neznanje» u procesima političkih izbora koje karakterizira odustajanje građana da ulože trud i vrijeme (čime bi se kvalitetno informirali) kad su svjesni da je njihov glas samo jedan u mnoštvu koji ništa ne može promijeniti. Sličan problem opterećuje ispitivanja javnog mnijenja u kojima ispitanici iznose neposredne misli (*eng. off the top of one's head*) bez ozbiljnog promišljanja i nedostatnih informacija. Za razliku od «sirovog javnog mnijenja», deliberativna demokracija, kao jedan zahtjevan model građanskog angažmana, ima za cilj uvesti građane u procese odlučivanja ali takve građane koji su informirani i kompetentni. «Idealni građanin» bi dakle, posvetio značajan dio vremena i truda u promišljanju određenog socijalnog problema i razmatranju mogućih opcija. Za tako što neophodno je ispuniti više uvjeta. Prvenstveno izabrati i uključiti reprezentativan uzorak građana koji će predstavljati populaciju. Nadalje, takvu skupinu treba podvrgnuti procesu informiranja s uravnoteženim argumentima na osnovu kojih bi izabrana reprezentativna skupina smireno, nepristrano i razborito mogla odlučiti o pojedinim temama i problemima. Pretpostavka je da u tom procesu učesnici budu izloženi različitim pa i sukobljenim mišljenjima, stručnim ekspertizama, da se donose promišljeni sudovi te da se razumiju drugi građani različitog socijalnog podrijetla, statusa i njihovi pogledi na određeni problem. U takvom ozračju u kojem se pojedince pita i pridaje im se pažnja, građani postaju zainteresirani za kvalitetno i razborito odlučivanje s izraženijim osjećajem političke uključenosti i svrhovitosti. Kako su sudionici takve skupine reprezentativni predstavnici populacije, njihovo mnijenje može se uvjetno označiti kao slika promišljenih stavova cijele populacije.

3. Pitanje migracija u Hrvatskoj

Aktualni događaji na Mediteranu samo su dodatno senzibilizirali javnost o temi imigranata i imigracijske politike Hrvatske. Navedeni pritisak imigranata iz sjeverne Afrike nadovezuje se na dugogodišnje probleme migracijskih tokova na ovom području. S jedne strane, znatan broj pripadnika hrvatske nacionalnosti se iselio iz Hrvatske što ima dugoročne posljedice po socijalnu, etničku i ekonomsku sliku hrvatskoga društva. Na drugoj strani, znatnom broju imigranata iz pojedinih država bivše Jugoslavije treba pribrojiti recentne imigrante iz Azije i Afrike. Refleksije navedenog se očituju kroz niz nejednoličnih efekata na hrvatsko društvo, što pozitivnih, što negativnih. Nadalje, posljedice imigracija ne pogađaju podjednako sve skupine građana te slijedom toga mnogi građani u strahu za svoj posao ili egzistenciju nejednako percipiraju imigrante

i aktualnu imigracijsku politiku. Dodatni problem je što imigranti nisu homogena skupina te su njihovi motivi dolaska, životne i socijalne situacije te kulturna i jezično podrijetlo vrlo šaroliki.

Sami statusi imigranta su različiti: od zahtjeva za azilom do čisto ekonomskih imigranata. Nadalje, postavlja se pitanje integracije imigranata, koje imigrante Hrvatska uopće treba te dodatno bolna tema ekonomskog aspekta imigracija i imigracijske politike. Posljedično tome nema jasnog odgovora u kojoj mjeri Hrvatska treba voditi otvorenu ili selektivnu imigracijska politiku.

Navedena pitanja se trebaju razmatrati uz šire depopulacijske trendove koji nisu podjednako izraženi u svim dijelovima Hrvatske. Stavovi domicilnog stanovništva mogu varirati od vrlo tolerantnih oslanjajući se na tradiciju multikulturalizma do ksenofobičnih. Kako se na građane Hrvatske različito reflektiraju ovi migracijski procesi bilo je neophodno i same građane upoznati detaljnije sa svim aspektima ove teme i saznati njihove stavove i percepcije

4. Različiti pristupi pitanju o izbjeglicama

„Pogleda li se iz kojih to zemalja dolaze tražitelji azila, vidi se da su to države zahvaćene ratom, unutarnjim sukobima i nemirima... to su mahom nefunkcionalne države, u kojima je nemoguće pronaći zaštitu. Nažalost, u hrvatske medije vijesti o njima nerijetko dolaze direktno u crne kronike, ne prolazeći kroz političke rubrike. Naime, o migrantima i tražiteljima azila najčešće se izvještava na jako negativan način, a njihov se status ističe samo ako su povezani s nekim prekršajem ili kaznenim djelom“ - pojašnjava Mitre Georgiev, pravnik Centra za mirovne studije.

„Zidovi i ograde, nažalost, nisu samo simboličke prirode, prepreke kojima je cilj obeshrabriti migrante sve su veće, opasnije i smrtonosnije. A takvim se odnosom njihov broj ne smanjuje, nego se samo povećava broj žrtava na granicama. To se uočava i u nacrtima prijedloga Zakona o strancima i Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti koji će zamijeniti Zakon o azilu, gdje je kao jedna od motivacija za donošenje restriktivnih rješenja navedena navodna zlouporaba sustava azila. I tu Ministarstvo unutarnjih poslova predlaže stvarno restriktivna rješenja, a uopće se ne referira na dijelove sustava koji ne funkcioniraju i ne nude odgovor na postojeće probleme. A nastavno na šengenski prostor kao mogućnost za iskorištavanje EU-fondova, ne bi nas čudilo da se u budućnosti neki zid predstavi kao investicijski i strukturni projekt. Premda, takvi se zidovi već i sada podižu, na ovaj ili onaj način „- objašnjava Mitre Georgiev.

Čini se da je Hrvatska već odabrala strategiju koju imaju i druge zemlje, a koja se svodi na restriktivniji pristup pitanju izbjeglica, unatoč tome što se to u brojnim slučajevima nije pokazalo kao pametno rješenje. No ponovno se pokazuje da smo izuzetno dobri kada je riječ o zadovoljavanju formalnih kriterija. Nije dovoljno odobriti nekoliko statusa ako to neće biti popraćeno istinskim i efikasnim integracijskim mjerama, koje bi uključivale i veću senzibilizaciju javnosti i promjenu prakse institucija. U hrvatskom je javnom prostoru rat još prisutan, ali se o posljedicama takvih sukoba, poput raseljenih ljudi, ne priča. Hrvatski su građani u značajnom

broju potražili utočište negdje drugdje, pa barem ovdje ne bi trebalo posebno objašnjavati utjecaj rata na ljudske živote, zajednički je zaključak aktivista i novinara koji su pratili zagrebačku konferenciju. Zato svi oni koji smatraju da su migranti periferno ljudskopravno pitanje koje s Hrvatskom ima malo dodirnih točaka zapravo ne razumiju što znače trijažni centri na periferiji EU-a, a nisu svjesni ni razine humanitarnog problema koji je pred Hrvatskom. Jer činjenica je da se podižu nove granice i novi zidovi – a zid nikada ne može biti nešto što nije, pogotovo ne most koji povezuje ljude.

5. Plenum

Plenum je osmišljen na način da sudionici rade u malim grupama u kojima raspravljaju o temi uz prethodno pripremljene jednostavne čitanke te bistrre pitanja za Plenum. Nakon Plenuma se vraćaju u male grupe te s još više znanja i sadržaja kreiraju nova fokusiranija pitanja. U malim grupama sa sudionicima deliberacije rade moderatori: članovi Debatnog društva Hrvatske.

Stručnjakinje⁵ i stručnjaci na ovoj deliberaciji bili su:

- **Josip Šipić**, FPZG CEDIM, bavi se prikazom migracija u medijima
- **Sandrina Sršan**, MUP, pitanja azila
- **Ivica Čutura**, stručnjak sigurnost i terorizam, Stožer za obranu hrvatskog Vukovara
- **Igor Tabak**, vojni analitičar, bavi se kriznim žarištima, portal Obris.org – Obrana i sigurnost
- **Lidija Knežević**, urednica portala Obris.org, informacije kako mediji vide problem migranata, azilanata i kako politika lokalne zajednice utječe na formiranje mišljenja
- **Davor Konjikušić**, novinar, pitanje tražitelja azila, teorijski aspekt, informacije o životu migranata
- **Silva Mežnarić**; doktorica znanosti, stručnjakinja za migracije, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Što se konkretno čini u Hrvatskoj za izbjeglice? Kako izgleda proces kada dođu u Hrvatsku?

Sandrina Sršan

Stranac koji dođe u RH prvo izrazi namjeru za azil, zatim predaje zahtjev. U što kraćem roku mora biti saslušan i utvrđuju se sve činjenice o tome zašto mu je potrebna zaštita i kakvo je stanje u njegovoj državi.

Ili mu se odobrava status azila ili supsidijarna zaštita ili se odbija u potpunosti, u kojem slučaju on/ona ima pravo na besplatnu pravnu pomoć i žalbu na sudu.

⁵ Stručnjak ovdje ne podrazumjeva obavezan akademski status, nego se misli na ljude koji su se na ovoj temi profilirali i prepoznati su u društvu da se njome bave.

Dok je u procesu ima pravo na smještaj, hranu i novčanu naknadu.
Period procesa uglavnom je 6 mjeseci.

Davor Konjikušić

Vrijeme čekanja je najveći problem. A kada dobiju supsidijarnu zaštitu ili azil, oni imaju socijalne probleme, ne poznaju nikoga, ne mogu iznajmiti stan iako imaju pravo na njega...

Josip Šipić

Problemi integracije – imaju pravo na zapošljavanje, učenje jezika... No te se mjere ne provode dobro. Ne postoji organizirani sustav za učenje jezika tražitelja azila. Nemaju razvijene socijalne mreže i ne mogu naći posao, a to je bitno za integraciju.

Planira li RH migracijskom politikom puniti opustošena područja poput Like?

Davor Konjikušić

Mislim da se nešto teško može punit sa živim ljudima. Pogotovo kada znamo da je država centralizirana, a u tim područjima su problemi.

Imamo restriktivnu imigracijsku politiku koju samo pojačavamo gradnjom dva prihvatilišta u Tovarniku i Trilju.

➔ Publika: citiram Anđelka Akrapa koji je rekao da demografska politika ne ide u dobrom smjeru

Igor Tabak

To nije toliko jednostavno. Često imigranti, a posebno oni ilegalni, dolaze iz krajeva koji su drugačiji od ovih – kulturološko, vjerski, klimatski... Ako ih se kompaktno stavi na jedno mjesto, mogla bi nastati enklava puno drugačija od ovoga što je nama danas normalno.

Imamo primjere ljudi koji su došli iz Janjeva i koji su bili jako vidljivi u društvu. Zamislite koliko bi vidljivi bili ljudi iz Somalije.

Ivica Čutura

Nedavno sam se bavio depopulacijom kao problemom nacionalne sigurnosti. Godišnje nam 10 500 ljudi više umre nego se rodi. Za 100 godina će nas nestati po ovim trendovima. Država bi trebala donijeti strategiju oko toga, a problem s azilantima se prezentira da možemo puniti opustošena područja azilantima.

Država bi morala donesti svoju strategiju o tim problemima. Prisiljavanjem Europske komisije da prihvatimo ljude se dovodi do toga da ulazimo u to nepripremljeni.

Lidija Knežević

MUP je prije 10ak godina želio u Stubičkoj Slatini otvoriti centar poluotvorenog tipa za migrante/azilante. No argumenti lokalne zajednice su bili da ljudi koji bi došli (Kosovo i Palestina u to vrijeme), se ne mogu uklopiti u tako malu zajednicu koja je usput i zatvorena i oko obrazovanja i društvenog života. Puno jednostavnije i prirodnije bi tim ljudima bilo uklopiti se u Zagreb, Rijeku... gdje ne bi bili iznimka među par stotina ljudi koji su povezani.

Josip Šipić

Problem u tvrdnji da bi Liku trebalo naseliti azilantima je da se zaziva segregacija.

Ajmo uzeti skupinu ljudi koji su drugačiji od nas, staviti ih daleko od naših očiju i riješili smo problem.

Ovo se rješava integracijom, a ne getoizacijom.

Zašto nismo pripremljeni za ovo što se treba desiti? Jer pri pristupu EU smo donijeli zakone, ali ne provodimo ih. Država nema instrumente za azilante i tražitelje azila. Država radi sve da oni azil ne dobiju.

Davor Konjikušić

Treba uzeti u obzir da nikome od njih nije u cilju ostati ovdje, u RH. Oni su tu slučajno. Promijeniti će se to kada uđemo u Schengen.

Bugarska, Mađarska i Srbija trenutno imaju humanitarnu katastrofu. Planira se graditi zid između Turske i Bugarske, čime se neće spriječiti migracije nego samo povećati smrtnost i patnja tih ljudi.

Ti ljudi migriraju iz razloga.

Postoji li strategija kojom bi se migranti doveli na određena područja Hrvatske i na kojim će se područjima graditi novi centri, prihvatilišta... I gdje već postoje?

Davor Konjikušić

Nitko ne zna kako će to izgledati, ali dvije lokacije su Tovarnik i Trilj jer su blizu granice. To je zatvoreni tip objekta, ja ih zovem logori. Neće izlaziti iz centara, jer što bi radili u Tovarniku? Već time se oni miču od očiju javnosti.

➔ Imate li strategiju da se dovedu bogati stranci?

Sandrina Sršan

Za ilegalne/iregularne migrante, osobe koji dolaze bez dokumenata, će se graditi Trilj i Tovarnik.

Oni od njih koji podnesu zahtjev za azil u legalnom su boravku, imaju pravo ostanka.

Ilegalni migranti su smješteni u prihvatne centre poput Ježeva, a tražitelji azila u prihvatilištima otvorenog tipa i mogu se kretati svuda po RH, imaju sva prava kao hrvatski građani.

Ivica Čutura

Od RH se traži da primi izbjeglice, koji su gotovo ilegalni. Da li će tražiti u RH azil, to ne znamo...

Sandrina Sršan

Oni su izbjeglice, a ne ilegani migranti, ako govorimo o Sirijcima. Vlada mora donijeti odluku hoće li ih primiti. I oni će svi biti tražitelji azila.

Lidija Knežević

Jedna kvota koju EU traži su ilegalni migranti koji dolaze preko Mediterana iz Afrike (Libije prvenstveno) u Italiju, Grčku i Maltu. One ne mogu primiti taj teret pa je EK odredila kvote za druge zemlje EU da bi se ove tri rasteretilo.

Druga kvota je za zemlje ratnog sukoba i ljude koji su pod (političkim) progonom, oni već jesu na tlu Europe.

Da bi se pravilno rasteretilo, gledalo se stanovništvo zemlje primateljice, BDP, nezaposlenost... i tako je napravljena druga kvota. Plan je da bi RH trebala primiti nešto više od 1000 ljudi, a RH treba reći da li to želi ili ne, da li može ili ne. Prvi plan s manjim brojem ljudi puno članica EU nije htjelo prihvatiti. Engleska i Francuska su odbile, Češka i Baltičke republike također. Upitno je hoće li se taj plan EU prihvatiti i ostvariti.

Davor Konjikušić

Zastupam stajalište da ljudi ne mogu biti ilegalni. Velika je debata u Europi da li su ljudi prešli legalno ili ilegalno. Ti ljudi nemaju nikakva prava, izloženi su pljačkanju od strane policije, drugih skupina... Korištenjem termina ilegalno ih dodatno marginaliziramo.

Migrant koji je došao u neku državu EU, uzimaju mu se biometrijski podaci. Ako i dođe u Njemačku, a prvo je došao u RH, on će biti deportiran nazad u RH. To su mehanizmi velikih država koji se štite i vraćaju ljude u Španjolsku, Grčku, Italiju...

Ivica Čutura

Želim da svi znamo brojeve. Prema Europskoj komisiji Hrvatska je trebala 315 izbjeglica iz Sirije primiti, a sada još 448 iz Sirije i Eritreje koji su doplovili do Italije i 299 koji su do Grčke doplovili.

Prije je to bila samo preporuka EK, a sada se relociranja tražitelja azila pokušavaju nametnuti. Desetak država to izbjegavaju, a Velika Britanija, Danska i Irska imaju pravo biti izuzete.

Ekonomska perspektiva: nemamo danas veliki broj tražitelja azila ni azilanata. Izjava premijera je da nemamo sredstava i mogućnosti primiti te ljude. Slažete li se, iz ekonomske perspektive, s njim?

Igor Tabak

Čisto ekonomski, čak i u krizi, Hrvatska je interesantna za određeni broj ljudi. Jer je ipak puno bolje nego kod njih.

Mi smo u dosta nezgodnoj situaciji, starenjem stanovništva i valom iseljavanja pada broj poreznih obveznika, onih koji pune proračun i plaćaju doprinose. Ta stvar dodatno otežava kompletno funkcioniranje države.

Ako netko dođe ovamo puniti državni proračun, to samo po sebi nije loše. Drugo je pitanje kako tog čovjeka integrirati i da on zadovoljno živi.

Lidija Knežević

Koliko je to upitno pokazuje da EU za kvote nudi 6000 eura za svaku osobu koju bi neka zemlja EU primila.

EU doslovno radi legalnu prodaju ljudi. To je prljava stvar. Ne treba se govoriti o tome koliko takva jedna osoba košta. Možda MUP može reći koliko košta kada jedna osoba traži azil. To nije besplato.

Upitno je koliko je i ekonomska isplativost u zemlji koja ima visoku stopu nezaposlenosti, upitnu demografsku sliku...

Davor Konjikušić

Govorimo o velikoj eksploataciji migranata u EU. U Austriji recimo žene rade kao prostitutke.

Josip Šipić

Mi pričamo o azilnim migrantima kao problemu, elementarnoj nepogodi ili resursu.

Ne pričamo o njima kao o ljudima koji imaju specifične probleme. Koje možemo imati i mi, a i imali smo za vrijeme rata.

Raspravljamo o ljudskim životima. Problem je što oni cijelo vrijeme žive pod kišobranom ili u ilegalnom okviru. Dok ne počnemo rješavati njihovu integraciju, neće iz tog izaći i pričat će se o njima kao kriminalcima ili žrtvama.

Davor Konjikušić

Veliki broj ljudi koji su dobili azil u RH, nisu tu ostali. Iako mnogi žele, ne mogu tu ostati jer ne mogu raditi. Nije pitanje hoće li migranti doći i hoće li ih Hrvatska primiti. Oni su tu, dolaze i utapaju se na Sredozemlju. Ti ljudi umiru jer im nitko ne pomaže na moru. Tek sad je Brisel shvatio i krenuo djelovati, ali to traje već 20 godina.

Što EU čini da spriječi trgovanje ljudima koji stradavaju u Mediteranu i na putu prema EU?

Lidija Knežević

EU čini vrlo malo. Nakon što je stradala ova velika grupa ljudi, u pojedinim EU medijima su izašle karikature koje prikazuju puno more ljudi koji se utapaju. Na obali sjedi čovjek ogrnut EU zastavom, koji kaže „*Super da ste došli do obale, sad ćemo vam pomoći da se vratite natrag*“.

Najveća grupa ljudi koja je stradala je ovih 900, no svakoga tjedna tamo umiru ljudi. Krivi su i šverceri koji im obećaju da će im za određenu svotu novca osigurati siguran dolazak do Lampeduse, Malte... Nije ih briga za ljude, već samo za novac.

Prije godinu dana su ostavljeni ljudi plutati na Mediteranu jer su se Italija i Malta svađale u čijoj su oni ingerenciji. Ljudi su mjesec dana plutali po Mediteranu. Umirali su od sunca i gladi.

EU pokušava spasiti svoj obraz jer je umrlo 900 ljudi. Upitan je uspjeh i nove akcije na Mediteranu, jer bi trebala djelovati kao druga operacija EU koja djeluje protiv pirata – nije ideja otkloniti piratstvo, nego učiniti EU trgovačke brodove sigurnima.

Davor Konjikušić

Left to die boat case, oko toga se vodi pravna bitka, uspjelo se dokazati da su migranti imali kontakte s NATO brodovima. A rat se tada odvijao u Africi. Iako je dokumentirano i imamo satelitske snimke, slučaj nisu uspjeli dokazati.

Najveća robna razmjena na svijetu ide preko Mediterana, a more postaje grobnica za sve koji nisu privilegirani. Dovoljno je da je taj netko izvan zone spašavanja i time ga osudiš na smrt.

Mogu li se tražitelji azila zaposliti u RH?

Sandrina Sršan

Tražitelj azila je osoba u postupku. Može se zaposliti tek nakon godinu dana, ako u tom roku nije dovršen postupak. Prije toga ne. A ako dobije azil, naravno.

Igor Tabak

Jednom kad dobije azil, može se zaposliti kao i svi mi.

Josip Šipić

Ne kao svi mi, na žalost. Mi znamo jezik, imamo mreže, imamo ili nemamo veze... Oni ne mogu do posla tako lako kao mi. U većem problemu i goroj poziciji su nego mi. Ako i dođu do posla... slučaj kojeg znam: uzeti su uvijek kao jeftina radna snaga. Preko sezone ih zamjene radnici iz RH jer je tako poslodavcima lakše. Uvijek su u goroj poziciji nego mi.

Sandrina Sršan

Problem je što nemaju ni osnovnoškolsko obrazovanje. Neki od njih, pogotovo žene iz arapskih zemalja, su nepismeni. Ne znaju ni čitati ni pisati. To je većina.

Davor Konjikušić

Na osnovu čega vi to govorite?

Sandrina Sršan

Jer sam voditeljica postupka, moram stranku saslušati, pitam ju sve podatke. Govorim iz svog iskustva.

Josip Šipić

Ja se družim s ljudima, azilantima i strancima pod subsidijarnom zaštitom, koji su završili fakultete, a ne mogu nostrificirati dokumente i ne mogu naći posao.

Lidija Knežević

Oni imaju velikih problema jer se ne mogu prijaviti na HZZ zbog nepriznavanja diplome, struke...

Imamo u RH sjajan primjer kako se ljudi mogu zaposliti. A to je primjer koji je general Ante Gotovina dao, zaposlio je Princea iz Nigerije. On trenutno u Biogradu radi, zadovoljan je i on i Gotovina. On se u potpunosti uklopio u okolinu u Biogradu.

Pitanje je dobre volje i osobnih granica koje postavljamo.

Ivica Čutura

Ne treba ni moralizirati ni generalizirati.

Iz Osijeka bar 30 000 mladih je otišlo iz županije i Hrvatske.

I oni su u teškoj situaciji i ne mogu se zaposliti. Treba biti realan. Trebamo stvarati okolnosti da se pomogne ljudima koliko se može pomoć, i građani RH su bježali iz Hrvatske nedavno... ali trebamo pronaći najbolje načine.

Josip Šipić

Dakle, građani RH cijelo vrijeme emigriraju. Ne treba gledati sebe klasično kao da nas netko ugrožava, već pitati se kako će se netko odnositi prema nama kada ćemo tražiti ista prava.

Problem je nostrifikacije, ne mogu se ni upisati na fakultet da se i žele obrazovati. Fakulteti, ministarstva i ostale institucije ih drže u spirali – oni kao problem...

Igor Tabak

To nije problem samo za daleke zemlje, nego i za ostale zemlje bivše Jugoslavije. Makedonac će u RH biti teško nostrificirati bilo što više od osnovnog obrazovanja .

Teško priznajemo i njihove osnovne škole, o fakultetima da ne govorimo.

Ako gledamo krizna žarišta, često se za čitave zemlje bilježi 60% nepismenosti, prvenstveno žena. To su sistemske situacije, gdje se dio populacije ne obrazuje. To nije rijetka pojava.

Davor Konjikušić

Da, ali tako se stereotipizira.

Kako se u drugim državama EU rješava pitanje tražitelja azila i izbjeglica?

Ivica Čutura

Vidi se kako je rješava kada Komisija pokušava narediti zemljama da prime i raspodjele teret.

Davor Konjikušić

Teško mi je govoriti o pravnom aspektu, jer su različiti po državama. U Britaniji je teško dobiti azil, a najlakše u Njemačkoj i Švedskoj, koje rade onda pritisak na Bugarsku da izbjegne val izbjeglica.

Mjesečno u Austriji je 1600 zahtjeva za azil.

Sandrina Sršan

U RH je sveukupno 90 tražitelja azila.

Slovenija navodno ima dobru imigracijsku strategiju. Imate li primjere iz zapadne Europe o uspješnosti integracije stranaca u društvu? Kome bismo trebali težiti?

Josip Šipić

Nije bolje negdje drugdje, ali mi nemamo s tim iskustva pa se čini da je bolje. Ukorijenjeni stereotipi i problematiziranje onoga tko nije „naš“ postoji i u drugim zemljama EU, to nije naš specifikum. To se pojavljuje u zapadnjačkim medijima, migranti kao teret i poplava koja tereti društvo. Posebno se osjeti u državama s većim priljevom migranata.

Na razini stereotipije stvari su slične.

Igor Tabak

Ima dobrih primjera, primjerice Hrvati u bečkoj filharmoniji.

Ali ima i puno negativnih prikaza u medijima, s problemima...

Njemačka taktika je uzimanja gastarbajtera koji nikad ne dobiju državljanstvo ni puna prava, već se očekuje da se nekada vrate od kud su došli. U poratno vrijeme kada su imali rast gospodarstva su puno to radili.

Francuzi su davali puno državljanstva, ali su smještali ljude u getoe. Danas u to područja kulturološki devastirana, od kud kreću nemiri, paljenje objekata...

Engleska je imala svojih bivših kolonija, npr Hong Kong i Pakistan. Imaju migranata iz tih mjesta, kada su prestali biti kolonije ljudima je dana mogućnost preseljenja.

Švedska većina mafije govori Albanski, većinom su s Kosova ili Albanije. Klanski su povezani, vežu se na te zemlje, jezikom su zatvoreni, teški su za kriminalističku obradu.

Problem je širok.

Ivica Čutura

Nije samo kod nas tako. Nakon 11. rujna, u EU nakon napada Madridu i Londonu '04 '05 godine, veže se ljude iz tih zemalja uz terorističke kontekste.

Većina ljudi bježi iz Sirije. Teroristi bježe s njima, skrivaju se među ljudima koji se spašavaju.

Postoji kampanja u Italiji koja glasi „Mi smo na vašim ulicama“. Sve to otežava ljudima koji prelaze krvavi put radi boljeg života.

Josip Šipić

Politički i medijski diskurs potenciraju stereotipe. Kad bolje pogledamo, kad se spomene terorizam koje su prve asocijacije? Islam.

Je li napad u Njemačkoj školi od bijelca Nijemca isto to? Je, samo se tako ne naziva.

Terorističke prijetnje i činovi postoje i kod „poželjnih“ građana koji žive s nama i imaju ista prava.

Koliko je uspješna u Europi integracija? Mogli smo vidjeti po paljenju ulica u Francuskoj. Integracija NIJE USPJELA.

Ali ne daje nam to za pravo da geotoiziramo, dižemo ruke...

Oni nisu homogena skupina terorista, islamista...

Lidija Knežević

S vremenom se mijenjala percepcija i predrasude o tim ljudima.,

Najaktualnije je da su oni radikalni islamisti koji će doći i pobiti pola grada... ili da su kriminalci i lopovi.

Mislim da je stopa kriminaliteta niska i to su ekscesi, a ne pravila. Ali stereotipi prate zemlje trećega svijeta.

Na primjeru Stubičke Slatine veliku ulogu su odigrali lokalni političari koji su jako dobro prisutni u zajednici i osluškuju... bili su i lokalni izbori pred vratima. Ako im može glas više donijeti tvrdnja da su protiv azilanata, oni će izaći s takvim argumentom.

Edukacija ne ide samo na građane, nego i na malo više razine.

Josip Šipić

Mislím da je stopa kriminaliteta manja nego kod državljana RH. Ali mediji prenose imenom i nacionalnosti ako se radi o migrantima. Zamislite kada će pisati u novinama „Hrvat silovao Hrvaticu“.

Klasične sintagme bi bile:

Teme: krađe, tučnjave, silovanja

Muškarci: predatori, nasilnici, a naše žene žrtve

Strava u Zg, masovna tučnjava u prihvatilištu za azilante, stanari Dugava su u strahu od azilanata.

Davor Konjikušić

U radu s tražiteljima azila u RH, shvatio sam da se oni boje sami zastupati svoje interese. Zato dugo traju procesi. Ti ljudi ne govore sami za sebe.

U Beču su ljudi prošle godine sami došetali do centra Beča i počeli govoriti o svojim problemima. To je možda rješenje.

Igor Tabak

Kada se status riješi, ti ljudi postaju građani EU. U Bundestagu ima zastupnika s turskim imenima i prezimenima. Francuska je na Euroviziju slala „strance“.

Koliko je opsežna kontrola tih ljudi, obzirom da se o njima ništa ne zna i da nemaju dokumente?

Sandrina Sršan

SOA donosi mišljenje ministarstvu, da li je pozitivno ili negativno to utječe na našu odluku.

Zdravstvena pretraga se obavi čim dođu u Hrvatsku.

Ivica Čutura

MUP ima podatke koji se mogu provjeriti. No sigurnosni problem su ljudi koji se ubacuju u Europu radi terorizma s ostalim tražiteljima.

A nekoga iz Eritreje je teško baš provjeriti...

Igor Tabak

Ima dosta zemalja gdje se dokumenti mogu kupiti. Već provjera je upitna. Ako dolaze bez dokumenata, da biste ih vratili morate ustanoviti od kud su. Često govore jezikom koji nije kod nas čest. Mora se naći prevoditelj, često on može na temelju iskustva procijeniti govori li osoba jezik izvorno, pa ako se poklapa s pričom to je ok, ili nije... To su često fini detalji i teško je ocijeniti dolazi li čovjek s pripremljenom pričom, ili ga je donijela nevolja.

Davor Konjikušić

Ljudi uništavaju papire da ne bi bili vraćeni u zemlju odlaska. Ako je netko iz Eritreje, koja je trenutno pri samom vrhu okrutnog režima, ako se samo uhvate da prelaze granicu bit će ubijeni. Deportacija za njih je smrtonosna.

Ivica Čutura

Postoje slučajevi gdje u Italiji je terorist prošao s azilantima brodom. Postoji realni sigurnosni problem. To je jedan segment. Oni nisu svi sigurnosni problem, ali se mora taj problem uvrstiti pri procesuiranju.

Davor Konjikušić

Zašto bi neki terorist putovao brodom preko Sredozemlja, ako terorističke organizacije imaju ogromna financijska sredstva? Ne vidim logiku da oni idu na put i putuju po godinu dana...

Josip Šipić

Postoji mogućnost da će se netko baviti kriminalnim radnjama, pitanje je zašto. No nismo takve provjere provodili na ljudima koji su dobili kod nas državljanstvo 90ih.

Podijelili smo državljanstva koliko smo htjeli članovima mafije. A sad su nam problem azilanti. Mi opet monopoliziramo priču tako da pričamo o nekome drugome, bez da netko sam priča.

Koja je razlika između supsidijarne zaštite ili azila?

Sandrina Sršan: Azil se odobrava strancima ili osobama bez državljanstva kojima prijete opravdani strah od strah od proganjanja zbog pripadnosti određenoj rasi, naciji, vjeri, određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja. Zbog tog straha i progona se oni ne smiju ili ne žele vratiti u zemlju.

Ako ne postoje ovih pet razloga, dodjeljuje se supsidijarna zaštita. Supsidijarna zaštita se dodjeljuje zbog smrtne kazne, mučenja, nečovječnog postupanja, nasilja, međunarodnog sukoba...

Prema zakonu, azilom se dobiva ostanak na 5 godina, a supsidijarnom zaštitom na 3. Samo se boravak produljuje. Ali zaštita je trajna.

Mi tražimo izvješća o ekonomskoj i sigurnosnoj situaciji zemlje i razgovaramo s osobom da ustvrdimo je li ekonomski migrant ili zaista postoji prijetnja.

Može npr. Amerikanac tražiti azil kod nas, ali utvrdit će se da tamo postoji vladavina zakona i neće biti prihvaćen.

Ovo što gledamo u medijima je humanitarna katastrofa. Ljudi se bore za goli život. U kojoj mjeri oni mogu ugroziti bilo šta ako ih primimo, obzirom na kvotu?

Igor Tabak

Ako gledate zadnjih par godina, Libija nakon 2011. se pretvorila u sve samo ne ono što je EU željela. Ondje trenutno postoje dvije paralelne državne vlasti od kojih obje smatraju da predstavljaju Libiju, plus manje skupine koje kontroliraju manje dijelove teritorija. Tamo je popriličan kaos.

U Siriji je isto kaos, manje skupine stalno ratuju. Osnovna karakteristika obje zemlje je da nemaju nijedan segment normalnog života. U ruševinama borbe dalje traju, a gradovi su uništeni više nego Vukovar kod nas u ratu ili Europa nakon Drugog svjetskog rata.

Okolne zemlje ne mogu izdržati veliki broj ljudi u UN središnjim logorima koji su nastali, primjerice u Libanonu.

Razumljivo je da se ti ljudi žele maknut. Život u azilantskom centru je bolji nego život na turskoj granici u logoru ili u Jordanu. Sirijske izbjeglice su upravo iz Jordana.

Te brojke na 4 500 000 stanovnika RH nisu dramatične. Ali pitanje je i principa, da Brisel naredi koliko će ih doći. To je presedan.

Ivica Čutura

Uzročno-posljedična veza seže u prošlost. Arapsko proljeće su pomagale neke EU zemlje. Sada se nameće teret zemljama koje „nit luk jele nit luk mirisale“, ali moramo pokazati i solidarnost kao zemlja koja je imala rat. Neće tih 1000 ljudi opasno zaprijetiti, ali moramo pokazati i neke principe. Ne smijemo dozvoliti da se nameću stvari na štetu manjih zemalja. Velike zemlje su dijelom i uzor pa se trebamo s njima suočiti.

Davor Konjikušić

Hrvatska je odlučila da RH treba ući u Schengen. Naša će granica postati tvrda granica.

Čelnik Frontexa nazvao je Hrvatsku mostom ka EU, a rekao je ujedno da Frontex nije spasilačka misija... sad su ga pritisnuli pa je promijenio mišljenje.

Kakva je sudbina djeteta azilanata/migranata rođenog u Hrvatskoj?

Sandrina Sršan

Slijedi sudbinu svojih roditelja.

Kako se planira informirati i educirati šira javnost o pozitivnim i negativnim pravima tražitelja azila i azilanata?

Lidija Knežević

S jedne strane bojim se da ne postoji medijska strategija po tom pitanju. Većinom se kod nas rade stihijske kampanje kad do toga dođe. Javnost uvijek ima ideju da se takve stvari nameću i da ne mogu utjecati na odluke koje se donesu. A fale i vama najosnovnije informacije o najosnovnijim pojmovima koji se vrte na tom području.

Javnost nije jedina zakinuta. U akciju spašavanja na Mediteranu poslat ćemo jedan brod. Posada bi trebala spasiti nešto imigranata, a do prevoženja u Italiju bi ih trebali zadržati na brodu. Do sada nisu bili uz takvoj prilici, ne znaju kako se ophoditi s njima sa sigurnosne i zdravstvene zaštite... Sada imaju brzinsku obuku o međunarodnom pravu i pitanju prava izbjeglica. Sve se radi stihijski.

Silva Mežnarić

Nisam dio tijela pa ne mogu reći o planovima, ali znam da nema planova, ničeg relevantnog nema, nema medijske strategije, ali postavljam pitanje je li uopće moguća medijska strategija? Ona bi značila naređivanje nekome što objavljivati. Praznina je ogromna i jako opasna, mi analitičari vidimo tu prazninu, a posljednja takva praznina se desila u zemlji prijema Engleskoj prošlog ljeta. David Cameron je djelomice pobijedio zbog antiimigrantske kampanje, stereotipi na kojima se temelji reakcija javnosti su nevjerovatni. Nismo mogli vjerovati što postoji u TAKVOJ zemlji, a kako će tek biti kod nas koji smo manje informirani?

Vlada o tome pojma nema niti žele znati. Brod je potpuno neopremljen.

Ivica Čutura

Općenito nam nedostaje strategija nacionalne sigurnosti. Ova deliberacija je kap u moru da bismo se upoznali s tim problemom. Ali Vlada RH i nadležno ministarstvo počevši od MUP-a se trebaju prihvatiti tog posla.

Davor Konjikušić

Jučer smo vidjeli da novinari obavještavaju o temi senzacionalistički i često perpetuirajući stereotipe. Upravo ovakvi skupovi su rješenje za informiranje, izložbe također. Migranti su najugroženija skupina, često novinari dođu na ovakve događaje i traže toplu ljudsku priču, a oni se boje. Važno je ohrabrivati ih da izađu u javnost i govore o svojim problemima.

➔ Publika. Radim u knjižnici u Dugavama koja je imala sjajne izložbe o azilantima, priče, fotografije... Tamo je hotel Porin. Građani Dugava su promijenili mišljenje o stanovnicima Porina nakon tih događanja. Trebali bismo ovdje imati neke azilante da govore o sebi.

Davor Konjikušić

Oni se jako boje, čak i nakon dobivanja azila.

Lidija Knežević

Postoje dva kanala koji komuniciraju s javnošću o ovim problemima. Jedan je MUP, oni direktno komuniciraju s medijima ali na način da pozovu medije kada obilaze centar u Ježevu.

MUP očekuje od medija da pišu kako jačaju svoje napore i kapacitete i o tome što MUP poduzima oko ilegalnih imigranata ili tražitelja azila.

Što se intimnih priča tiče, to ide preko udruga ili izložbi, primjer knjižnica u Dugavama ili ovo što Konjikušić radi.

Davor Konjikušić

Kada je izvršni direktor Frontexa bio u Zagrebu, tu noć je 7 migranata završilo u požaru na Bajakovu. Dan danas nemamo nikakvu informaciju o tom događaju.

Uglavnom, kad netko nema pravo glasa lako je govoriti u njegovo ime.

Odredba EK gdje RH treba primiti određen broj azilanata, a svaki azilant treba dobiti subvenciju od 6000 eura. Na koji način će se trošiti ta subvencija i kako će se kontrolirati ta potrošnja? Može li se, ako i nema plana, iz dosadašnjih iskustava dati odgovor na to pitanje?

Silva Mežnarić

Procjena je da 35 eura dnevno troši imigrant u zapadnoj zemlji i toliko država za njega daje na lokalnu razinu, a postoje lokalni šerifi koji dobivaju i troše te novce. Postoje razrađene metode već.

Lidija Knežević

Tih 6000 eura po primljenoj osobi nisu novac za samog azilanta/migranta, taj novac dobiva država. Logično bi mi bilo da se potrošnja tih novaca uvjetuje na poboljšanje uvjeta prihvata. Treba se vidjeti tek da li će taj plan biti prihvaćen.

Sandrina Sršan

Iz državnog proračuna se plaća smještaj i prehrana, mjesečni džeparac za je 100kn za tražitelje azila, a za azilante 600kn po članu obitelji.

Davor Konjikušić

Nikako se neće kontrolirati. Čak i ovih 100kn kasne. Nemaju pravo čak ni na javni prijevoz.

600 milijuna kuna se dobilo za kontrolu Schengena.

Hrana je korektna, nisu stvari crno bijele, ali trebate vidjeti te konzerve hrane i kako žive.

Sandrina Sršan

Ne bih se složila jer i mi jedemo s njima. Petkom je riba.

Davor Konjikušić

6.6. u galeriji Greta je izložba, fotografirali smo 60ak ljudi, mogu vam pokazati božićnu večeru, to je konzerva i mliječna čokolada. Kažem, nisu stvari crno-bijele i ljudi se trude, ali može se napraviti napredak. Govorim o stanovnicima Porina.

Je li politika EU prema migrantima rasističkoga tipa?

Ivica Čutura

Politika EU se bavi pitanjima danas, jer je na užasan način pitanje ušlo u prvi plan kad se 900 ljudi utopilo. A uzročne veze možemo tražiti u povijesti.

Zemlje koje su ciljevi u koje bježe ljudi su zemlje koje su zdušno podupirale arapsko proljeće, a danas se miču od tog problema.

Silva Mežnarić

To je jedna od jeftinijih političkih generalizacija. Sad smo svi kao odgovorni, a Nijemci i Francuzi su se obogatili na tim zemljama. Iza stereotipa se ne može napraviti europska politika. Dio smo EU i ako imamo prava, imamo i obaveze.

Da li je rasizam ključna varijabla? U bilo kakvoj politici ne smije se koristiti rasa, čak ni u SAD-u. Rasa je pripadnost određenoj vrsti koža i ljudske ergonomije. Da se na osnovu toga bilo što dijeli ili oduzima je opasno.

Francuska je vezana uz drugačije forme ljudskih faca, a imaju čistu rasističku politiku, od Sarkozyja nadalje. Nijemci su sve svoje gadarije prošli i situacija je barem verbalno puno bolja, iako konflikti postoje. Jedina zemlja koja to doista ima razvijeno je Njemačka. Drugi u svakodnevicu i politici koriste to kao kategoriju – rasu.

U dokumentima nećete naći da je EU rasistička, ali pogledajte programe političkih stranaka. Ima toga i u Sloveniji. To je dio svake realpolitike, kategorija se stvara tamo gdje je bitna – za javno mnijenje.

Ivica Čutura

Svaki normalni čovjek mora biti senzibiliziran s takvim situacijama, moramo misliti na to što smo 90ih trebali pomoć i pomogli su nam. Ali svakako moramo razmišljati i strateški.

Igor Tabak

U posljednjih par desetljeća imamo doticaja s takvim problemima više nego neki drugi. Ne vjerujem u neke prirodne obaveze, ali iskustva kakva smo imali možemo koristiti da objasnimo javnosti zašto to trebamo, zašto je tim ljudima teže... ali to ne znači da imamo obaveze. Neke EU zemlje su odvagale svoje mogućnosti i odlučile da im se ne isplati prihvatiti te ljude. Ne može nas se natjerati da prihvatimo kvotu. Suvereni smo i moramo sami odlučiti hoćemo li i možemo li.

Ako centri izađu na glas kao grozna mjesta, ljudi će ih izbjegavati. Mađarska se trudi da svi njihovi centri budu na glasu kao grozna mjesta i svih ih izbjegavaju.

Rasni element su razne zemlje razno koristile. Napravio se stereotip na graničnim kontrolama – tko izgleda „opasno“ će detaljnije biti pregledan. Ali danas oni koji su stvarna opasnost, su se prilagodili. U Siriji su Europljane okupljali s europskim papirima, bijele i sa čistim biografijama. Oni su dalje bili obučavani za nešto grozno. Apsolutno je rasni profiling time poražen.

Davor Konjikić

Teško je gledati samo RH kad pričamo o migracijama. Primjer Bugarske – oni i dalje nisu u Schengenu, a moraju čuvati vanjske granice EU. Zato se troši 3 milijuna eura, a cilj je izgraditi 115 kilometara zida.

Proces dokazivanja da je osoba proganjana, istražuje se na internetu kako je gospođa Sršan iz MUPa jučer objasnila, gledaju li se Human Rights Watch ili Amnesty International stranice i izvještaji, jer moguće je da je osoba iz zemlje gdje je opasnost, ali nije proganjana nego je ekonomski migrant.

Sandrina Sršan

Voditelj postupka se mora pripremiti za proces, najprije se preko NGO UNHCR US Departmenta i ovih organizacija koje ste naveli traže informacije, usporedi se priča s informacijama i donese odluka.

Dakle ili se odobrava azil ili supsidijarna zaštita.

Ukoliko je ekonomski migrant, ne prijete mu nikakva opasnost i zahtjev se odbija.

Svi ljudi u istoj zemlji ne dijele istu sudbinu, neki mogu biti ugroženi, a neki ne moraju biti. Mi se oslanjamo na njegovu izjavu ako nema nikakvih dokaza, plus izvješća internacionalnih organizacija.

To je složen, kompliciran i dugotrajan proces. Rješenja se ne daju u jednom danu.

Kod zahtjeva za azil se uzimaju svi osnovni podaci, pravci putovanja, da li se može vratiti u zemlju ili dio zemlje gdje može biti siguran. Voditelj postupka donosi konačnu odluku. 11 ili 12 nas je voditelja postupka, 2 prikupljaju izvješća, 2 postupak Dublina, 2-3 integraciju. To je samo azil.

Ima još i ljudi koji se bave prihvatilištima.

Silva Mežnarić

Jesmo li svjesni da većina ljudi koji se iskrcavaju u Italiju su ekonomski migranti? Prema konvencijama i International Refugee Law se mogu pozvati na opasnosti i tražiti da ih se ne vraća.

Dati sklonište i sve ostalo što konvencija propisuje je obaveza EU članica.

Ljudi koji idu na azil su regularni.

U intervjuu često ne mogu navesti konkretnu opasnost niti ugroženost, ali generalno u Keniji recimo je krizno područje.

Prvi problem je zaborav i neprenošenje iskustava zemlje koja je jedina članica EU koja je prošla rat – mi. 700 000 izbjeglica smo imali na teritoriju, koje smo kanalizirali prema Europi, u prosincu '92.

To su ljudi iz Bosne itd. Kad su odlazili u Europu, odlazili su kao ljudi u opasnosti. Mali broj je zatražio azil. Većina su se vraćali ili postali ekonomski imigranti.

To će se desiti i sada. Ne funkcioniramo u vakumu. Okviri nam jesu europski, ali imamo kulturu odlazaka i emigriranja, imamo to iskustvo. Bili smo u položaju u kojem je danas Libanon. Velik je kao i mi i imaju milijun izbjeglica na teritoriju.

Sigurnosno pitanje? Ljudi dolaze preko Tunisa iz Libije. Gdje su ti podaci? Imamo li kontakte s tim logorima? To su obični ljudi, nisu to teroristi. Isto je sa Sirijom. Prije prelaska u Europu oni su već negdje i čekaju. UNHCR bi trebao tim podacima kontrolirati, ali nitko ih ne spominje. 91-5 su bili ključni igrači u Zagrebu, a ne Vlada.

Svatko može izjaviti da je bio proganjan, i meni su nudili azil 90ih pa sam odbila – nitko mi ne prijete, život mi nije bio direktno u opasnosti. Ali ovim ljudima često nešto ili netko direktno prijete.

Igor Tabak

U Jordanu su to UN-ovi logori, u Turskoj je šareniji sistem logora, Libanon je kategorički odbio razgovor o uspostavi logora jer kao imaju iskustva s palestinskim logorima. Dok je recimo Libija u takvom kaosu da je tamo nemoguće uspostaviti bilo što. Jučer je jedna od dvije državne vlasti, ovi u Tripoliju, izjavila da napad EU na organizatore šverca ne dolazi u obzir jer će oni to vidjeti kao napad na svoju državnu vlast, dakle tamo strukture nema, a i Tunis je to isto rekao, dakle tamo se ne zna gdje prestaju krijumčari a gdje počinje vlast i obrnuto.

Da li je tih 6000 eura jednokratna pomoć, ili...?

Lidija Knežević

Nisu to još detaljno razradili, ali načelno je jednokratna pomoć. U principu je to nagrada za državu koja je primila osobu.

Ivica Čutura

Da, to je mala trgovina.

Silva Mežnarić

Nije to baš jasno, da. To su Junkerovci izmislili.

Lidija Knežević

To je plan promijenjen u 2 tjedna. Prva kvota je bila rađena na 20 000 ljudi, pa se radila nova projekcija za 40 000 ljudi plus nagrada 6 tisuća eura za svakog.

Davor Konjikušić

Sve ove masovne migracije kreću od kraja 80ih. Do tada je postojala mogućnost da dobiju papire za privremeni rad.

Silva Mežnarić

Kad je počela morska imigracija? Počelo je s Albanijom '99. Albanci su prvi masovno prelazili prema Italiji, a Italija je centre za prijem i kontrolu granica postavila, istraživačke centre također. Oni su strukturirani u prihvatu migranata.

Zatim su krenuli pritisci morem iz Afrike. Zbog tipičnog afričkog nerazvoja, korupcije, hitre urbanizacije, velikih resursa Nigerije... Već je to trajalo 20 godina, a okidač za odlazak je bilo Arapsko proljeće.

Krivnja zapadnog svijeta je izvoz liberalizma zapadnog svijeta, to je danas očito. Nametali su se parlamentarizmi razvijenom, ali drugačijem islamskom svijetu.

Vidjelo se kud to ide, ali nije se predvidjet moglo da će doći do takve ljudske eksplozije.

To nisu azilanti, to su ljudi koji traže život i posao. Oni dolaze s humanim ljudskim potencijalom koji treba iskoristiti.

Kumulacija znanja kod nas o migracijama postoji velika, ali nitko nas ništa ne pita. Postoje izvori koje bi svatko tko donosi odluke trebao pogledati. Ali oni slušaju Europu koju ne zanima ni strategija razvoja, ni projekcije ni ... vitalna radna snaga će se uliti u Europu sigurno. Na to se ne gleda kao potencijal, a trebalo bi.

Nitko ne skuplja podatke koji se kapital akumulira, oni nisu nepismeni. Govorim o velikim masama koje ne prolaze azilantske intervjuje. Govorim o ilegalnim migrantima.

Ivica Čutura

Eskalacija prelaska mora je krenula ratnim događanjima. EU se ne snalaze u tome. Kvota za Hrvatsku je s 315 na 1062 čovjeka skočila. Neplanski se radi, može se to osvetiti Europi na razne načine.

Igor Tabak

Gadafi je recimo imao pregovaračku infrastrukturu, Libija je bila brana koja je zadržavala ljude iz južnijih dijelova Afrike i naplaćivao je to od Europe. A nakon Gadafija nije bilo snage u državi da se to nastavi.

Davor Konjikušić

To je realnost, svi pokazatelji kažu da to ne možemo zaustaviti. Kad nekoliko tisuća ljudi krene preko granice, ne može ih se zaustaviti. Mađarska ima sofisticiranu tehniku, ali ne uspijeva.

A broj REGISTRIRANIH ilegalnih pokušaja prelaska EU granice se popeo sa 6000 na 43000. Ima ih još bar toliko neregistriranih pokušaja prelaska.

Igor Tabak

Zadnjih godina je Lampendusa aktualna. Puno godina su periodički bilježeni prelasci preko Gibraltara, koji ima jake morske struje i brodske puteve. Smrt je bila tamo gotovo sigurna. Danas je povećana kontrola pa se smanjilo. A Lampendusa je tehnički izvediviji put.

80% su ekonomski migranti prema riječima gospođe Silve. Što ih sprječava da sjednu na avion Johannesburg – Zagreb, ako je ekonomski imigrant koji nije ratno ugrožena i da sleti, podere papire i kaže da ih nema?

Silva Mežnarić

Nađite mi neugroženu afričku zemlju. Ako nije zemlja ugrožena, ugrožena je susjeda. Cijeli je kontinent u kaosu.

Igor Tabak

Dokumenti polazne države ne znače ništa. Ne mogu se dobiti vize s njima. Ne ide legalno. Takvi papiri u ruci, ako negdje i dođete, znače samo da znaju kamo vas deportirati. Riješite se papira da vas ne mogu deportirati.

Tu se pojavljuju likovi koji uz cash voze do Italije.

Lidija Knežević

Da, iskricali su ljude u Hrvatsku i rekli im da su u Francuskoj.

Silva Mežnarić

Nije Europa jedina destinacija. Postoje i kanali Kanade, Australije, SAD-a. Imaju i one kvote koliko se prima ljudi iz bivšeg Commonwealth sistema, ali primaju se obrazovani ljudi.

Nigerija ima danas uspješnu politiku povratka liječnika, sestara, vraćaju se u velike gradove i otvaraju klinike ili otvaraju ordinacije.

Neki ipak odlaze kanalima u ove tri države. Za kvote u SAD – prolaze se strašne kontrole za terorizam, zatim problem objedinjavanja porodice i to na osnovu DNK. A to su područja s više brakova, djece, žena... i onda postoji IT stručnjak koji je doveo ženu s dvoje djece i sebe, žena mu je umrla, a treći sin od nje je ostao u Laosu. Nisu mu dopustili da ga dovede iako je imao vizu, dozvolu za rad i sredstva za avion.

Davor Konjikušić

Kretanja ljudi i dobara je povlastica razvijenog svijeta. To je klasno pitanje. Oni ne mogu nigdje otići ako nisu bogati. Ako jesu, mogu si kupiti državljanstvo.

Putovanja traju i po dvije godine. Čekaju često vezu krijumčara. Sustav ne napada krijumčare. Jedna veza te prebacuje do jedne granice, druga do druge.

Kako izgleda detaljni zdravstveni pregled tražitelja azila?

Sandrina Sršan

To je redoviti pregled, liječnik zna što radi. Tražitelj azila ima pravo na hitnu medicinsku pomoć, ako je osoba bila žrtva nasilja ili silovanja, imaju pravo i na psihološku pomoć.

Radi se opći pregled, pa ako nešto nije uredu radi se i detaljniji.

Da li u Dugavama postoji učenje hrvatskog jezika?

Sandrina Sršan

U prihvatilištima su sve tražitelji azila. Hrvatski Crveni križ ima organizirano učenje hrvatskog jezika.

I bez znanja hrvatskog može se dobiti azil po onih 5 točaka.

Azilanti isto imaju pravo na učenja hrvatskog, ali to je nadležnost Ministarstva obrazovanja.

Davor Konjikušić

Da, oni su odustali od strategije.

Iz Crvenog križa ih uče volonteri, oni nisu stručnjaci za jezik. Šale se čak i da njihova crna mačka u Porinu govori grčki jezik.

To nije sustavno učenje jezika, možemo se nas 5 skupiti i otići u Porin učiti ih hrvatski jezik.

Gastarbajteri. Postoji li mogućnost da azilanti dobiju takva nekakva prava kod nas?

Sandrina Sršan

Azilanti imaju prava kod nas.

Imaju pravo na rad, bez radne dozvole.

Lidija Knežević

Postoje i radne dozvole, imamo kvote koliko stranaca svake godine će Hrvatska zaposliti, uvjet su zanimanja.

Silva Mežnarić

To određuje Vlada, prosječno je to 2000 godišnje. Možda zbog turizma i nekog budućeg razvoja će se povećavati kvote.

Kod nas se postaje gastarbajter kao i u Njemačkoj – slobodno cirkuliranje na tržištu radne snage. Ali to vrijedi samo za Europsko tržište.

Logično bi bilo da uzmeš profil azilanata i pogledaš profil prema tome koji je koristan. Ili ih prekvalificiraš. Nekad se uzimalo i 10 000 Turaka da rade u Lici.

U Sloveniji nema Slovenca koji skuplja smeće, preuzeli su Bosanci. To je segmentirano tržište rada. Hrvati koji su na zavodu ne žele raditi čistoću i desit će se i kod nas.

Davor Konjikušić

U Bugarskoj su aktivisti probali iziskivati radne dozvole. To je jedini način da privređuju za sebe.

Ivica Čutura

Bilo bi problem da u Slavoniji se to napravi. U Slavoniji nema dizalice građevinske nigdje, posla nema... sela su zapuštena. Ti ljudi ne bi imali gdje raditi.

Nostrifikacija diploma, kakav je proces danas oko toga? Kako se dokazuje da su završili školu/fax?

Silva Mežnarić

Reguliran je novim zakonom, proces ide preko Agencije za vrednovanje i Rektorata.

Oni koji nisu VSS nemaju tako velikih problema.

Igor Tabak

Naša država i Makedonska se na primjer nisu usuglasile. Države i sveučilišta trebaju razgovarati s drugim državama i usporediti sadržaje, sate i po tome se ocjenjuje koliko je to usporedivo i prihvatljivo.

Problem je i kod vojnih škola. Slali smo ljude u SAD na West Point, ali ona nije u redovnom sustavu školstva. Veliki niz naših časnika ima sve uvjete kao da je poručnik, diplomu i prsten West Point, ali naš sustav to ne priznaje. Godinu i pol su ljudi bili u postupku prije nego su im priznali status.

→ Da li je jednak proces za sve strance? Ako se radi o strancu čiju zemlju ne možemo kontaktirati?

Sandrina Sršan

Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom imaju ista prava glede utvrđivanja inozemnih kvalifikacija kao hrvatski državljani. Ako ne mogu provjeriti, oni se podvrgavaju testiranju svojih kompetencija prema zakonu. Može i na arapskom, a zatim se prevede.

Igor Tabak

Pravno gledano, svi odnosi sa stranim državljanima se reguliraju kroz sudske tumače.

Davor Konjikušić

Tražiš stan, kako ćeš ga naći ako imaš samo 100kn? Vrtimo se u krugu.

Sandrina Sršan

Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom imaju pravo na besplatan smještaj dvije godine nakon što im je odobren status. U tom periodu bi oni trebali integrirati se, naučiti jezik...

Davor Konjikušić

Kod traženja stanova nitko im ne pomaže. U Porin se ljudi znaju i vratiti zbog neadekvatnih smještaja. Ostanu po 8 mjeseci u Porinu, jer im se ne nađe stan. Stan mora biti do 35 kvadrata i koštati do 250 eura, a nema cimerovanja.

Silva Mežnarić

Čisti gubitak je oko nastavka njihovog života.

Dvije godine besplatnog smještaja je pucanj u prazno.

Švedska – ima posebna arhitektura tipiziranih objekata za skloništa, za privremena i prijelazna stanovanja. Jeftini objekti koji se tipizirano rade kad se odredi lokacija, svi odgovaraju istim standardima.

Učenje jezika u školi je plaćeno, pod kontrolom je socijale i lokalne zajednice. Tih 6000 eura će kod nas biti posisano bez veze, umjesto da se uloži u objekt. Te lokacije se lakše mogu kontrolirati, itd. Objekti – proces integriranja – obrazovanje, je puno jeftinija nego šlampava politika kod nas.

Davor Konjikušić

Čini mi se da ne postoje strategije strategija. Samo 50 od 126 azilanata je ostalo živjeti u Hrvatskoj.

Postoji bolji primjer od Princea, a to je Pjer koji živi u Zadru i radi na aerodromu jer je uspio nostrificirati diplomu. Mi provodimo politiku „Oдите ća, da ne budete nama na teret“.

REZULTATI AGENCIJE TARGET

DA LI JE HRVATSKA UČINILA DOVOLJNO/ČINI DOVOLJNO ZA TRAŽITELJE AZILA I OSTALE MIGRANTE?

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

5.1. MNIJENJE PRIJE I NAKON DELIBERACIJE

5.1.1. Treba li Hrvatska prihvatiti imigrante?

5.1.2. Stav učesnika prema imigrantima i multikulturalnosti vlastitog društva

5.1.3. Stavovi o selekciji i pojedinim skupinama imigranata

5.1.4. Stavovi o posljedicama useljavanja imigranata

5.1.5. Percepcija mogućnosti integracije imigranata u hrvatsko društvo

5.1.6. Percepcija anagažmana Hrvatske u zbrinjavanju imigranata

5.1.7. Ksenofobični stavovi prema imigrantima

5.2. STUPANJ INFORMIRANOSTI SUDIONIKA PRIJE I NAKON DELIBERACIJE

5.3. EVALUACIJA SKUPA OD STRANE SUDIONIKA

6. ZAKLJUČAK

3. DELIBERATIVNI SKUP NA TEMU " DA LI JE HRVATSKA UČINILA DOVOLJNO/ČINI DOVOLJNO ZA TRAŽITELJE AZILA I OSTALE MIGRANTE?"

TUHELJ, 2015.

Deliberativni skup održan je tokom vikenda 30. i 31. svibnja 2015. u Tuhelju. Rad učesnika je bio organiziran kroz dva osnovna oblika – rad i diskusija u malim grupama te rad u velikoj plenarnoj skupini. Nakon početnog okupljanja, a prije rada u grupama učesnici su anketirani (T1 – upitnik). Svakom učesniku su bili dostupni pisani materijali (*reader*) s osnovnim informacijama o migracijama i imigracijskoj politici RH u kojem su istaknute osnovne činjenice te argumenti za i protiv imigracija. Slučajnim odabirom učesnici (N=32) su podijeljeni u tri male grupe. U prvom dijelu deliberacije uz pomoć moderatora učesnici su diskutirali o navedenoj temi u svojim malim grupama. Diskusije su trajale oko sat i pol a sastojale se što od postavljanja inicijalnih pitanja (kako od strane moderatora s ciljem da potakne raspravu, tako i samih učesnika), što od pokušaja argumentiranih odgovora i promišljanja istih. Postojala su suprotstavljena mišljenja, različite pozicije pa i rasprave. U konačnici svaka grupa je navela više prioriteta pitanja i dvojbi u vezi pitanja imigranata, imigracijske politike, beneficija i posljedica po hrvatsko društvo. Navedena pitanja su pripremljena za rad u velikoj grupi.

Sljedeća faza deliberacije bila je plenarna sjednica kojoj su prisustvovali svi učesnici. Tu su pozvani različiti eksperti koji su povezani s temom imigracija i populacijske politike, demografi, eksperti za državnu sigurnosti stručnjaci koji svakodnevno su u kontaktu s imigrantima i drugi. Prezentirana struktura eksperata je osiguravala visoku stručnost i iskustvo u navedenoj temi ali različite pozicije, poglede i stavove. Svaka grupa je postavila po tri pitanja na koja su odgovarali eksperti iz svoje pozicije, a učesnici su mogli zatražiti dodatna objašnjenja. Diskusija između eksperata je omogućila da se o svim problemima podastru različita stajališta i argumentacija. Rasprava je trajala više od dva sata.

Treći dio deliberacije je bio ponovno rad u malim grupama gdje se prvenstveno diskutiralo o temama i dobivenim informacijama, stavovima s prethodne plenarne sjednice. Izražavala su se vlastita mišljenja ali i kritičke opservacije. Posebna pozornost je posvećena nejasnoćama i dvojbama koje nisu u dostatnoj mjeri razumljive. Ponovno kao i prethodnog dana određena su prioriteta pitanja. U četvrtom dijelu slijedi druga plenarna sjednica gdje predstavnici malih grupa (ali i drugi učesnici) ponovno postavljaju pitanja grupi stručnjaka. Učesnici su slobodno javno komentirali odgovore stručnjaka i predstavnika različitih udruga i institucija. Završni dio skupa se sastojao od ispunjavanja upitnika T2. Upitnik T2 je u načelu identičan kao i T1 – što i je svrha da se učesnike nakon dvodnevnog informiranja, i promišljanja ponovno propita o istovjetnim temama - uz dodatak seta pitanja o samom deliberativnom skupu. Diskusije o temi odvijale su se i na neformalnoj razini nakon zadanog itinerarija.

4. UZORAK I METODA SELEKCIJE UČESNIKA

Osnovni kriterij za selekciju učesnika je bila da učesnici žive na području u blizini jednog od prihvatilišta za azilante na području RH.

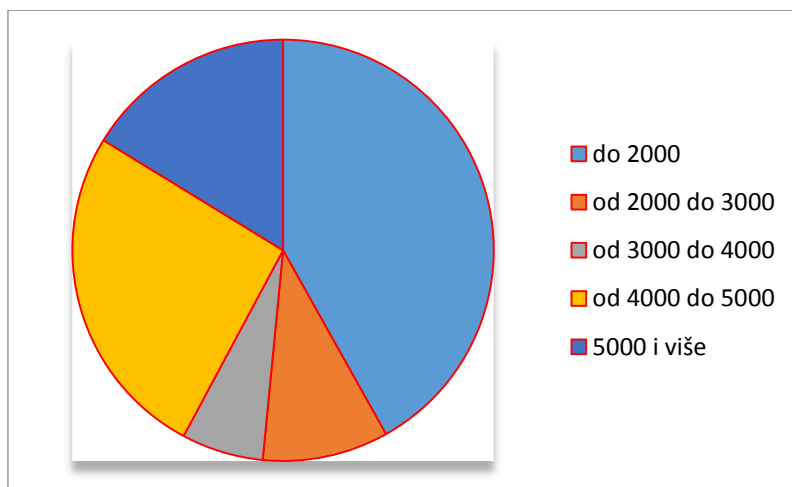
Socio-demografska obilježja učesnika su sljedeća: prosječne dobi 34 godina starosti (raspon godina starosti od 18 – 61); 64,5% uzorka su činile žene, a 35,5% muškarci. Također, više od polovine ispitanika (46%) s obzirom na njihovo političko opredjeljenje se pozicionira na politički centar, a 33% su lijevog političkog opredjeljenja dok 9,4% učesnika svoja politička opredjeljenja identificira s desnim političkim spektrom.

Velika većina učesnika (90%) na pitanje da odrede koja politička stranka je najbliža njihovom političkom uvjerenju odgovara da ne zna ili niti jedna, a tek jedna desetina imenuje pojedine stranke iz hrvatske političke arene.

Ispitanici žive na sljedećim lokacijama koja su povezana s centrima za azilante: Vrgorac ili Trilj – 12,5%; Zagreb Dugave – 37,5%; Vukovar – 9,7%; Kutina – 21,9%; Sisak – 12,5%, ostalo – 3,1%:

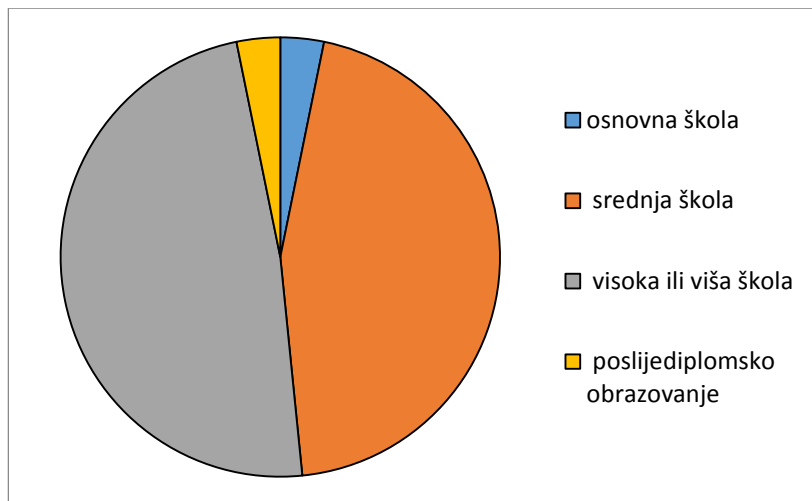
Otpriblike jedna šestina ispitanika je izjavila da ukupni prihodi njihovog kućanstva iznose do 4.000 kn, a 20% izjavljuje da se isti kreće između 4.000 i 6.000 kn; petina ima ukupne prihode između 6.000 i 8.000 kn, 12,9% između 8.000 i 10.000 kn a 3,2% ispitanika izjavljuje da se ukupni prihodi njihovog kućanstva kreću od 10.000 do 15.000 kn, dok 15% ima ukupne prihode od 15.000 do 20.000 kn te 10% učesnika žive u domaćinstvu s prihodima većim od 20.000 kn.

Realnija slika o dohodovnoj strani ispitanika i njihovih obitelji dobila se analizom prosječnog prihoda po članu obitelji. U kućanstvima čiji su prihodi do 2.000 kn po članu živi 42% ispitanika, od 2.001 do 3.000 kn 9,7% učesnika, daljnjih 6,2% ima između 3.001 do 4.000 kn po članu, 26% između 4.001 i 5.000 dok na kraju ukupno 16,1% ispitanika, približno šestina ima preko 5.000 kn po članu domaćinstva (slika1).

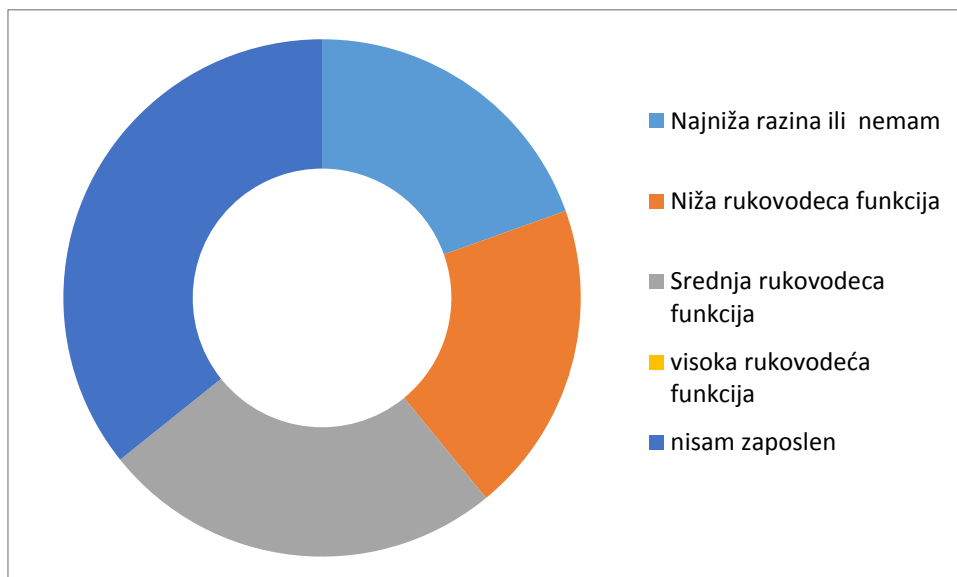
Slika 1. Uzorak: prihodi po članu obitelji

Većina učesnika (točnije 45,2%) ima srednju školu ili neki oblik srednjoškolskog stručnog obrazovanja. Samo osnovnu školu ima 3,2% dok završen fakultet ili drugo obrazovanje koje podrazumijeva visoku ili višu stručnu spremu ima 48,4% ispitanika dok tek neznatan dio (3,2%) ima završen neki oblik poslijediplomskog obrazovanja. Može se zaključiti kako je riječ o skupu učesnika koji znatno odskače od obrazovne strukture u Republici Hrvatskoj (slika. 2).

Slika 2. Uzorak: obrazovna struktura učesnika

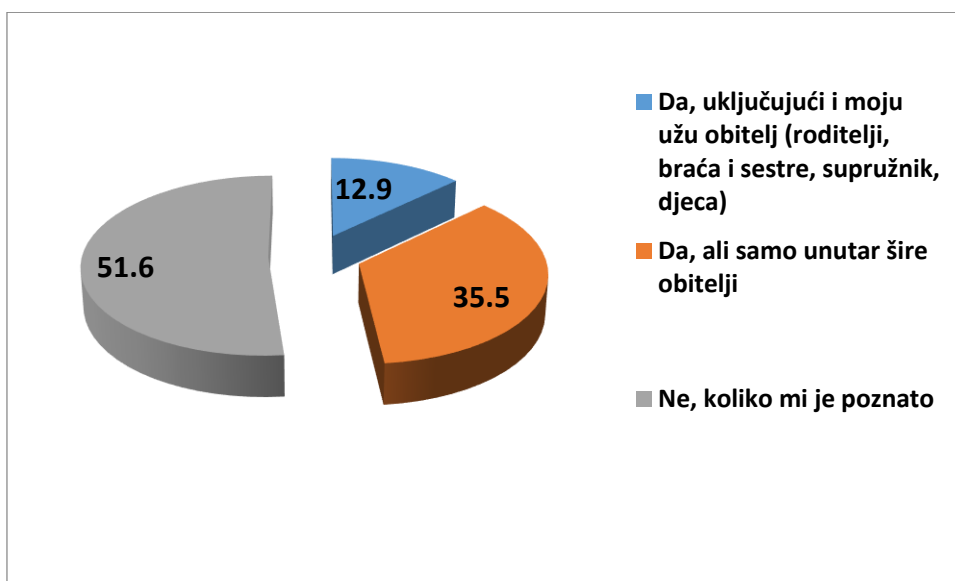
Većinu uzorka (60%) čine zaposlene osobe a trećina su nezaposleni. Kod zaposlenih znatan dio, obnaša niže ili srednje rukovodeće poslove (slika 3).

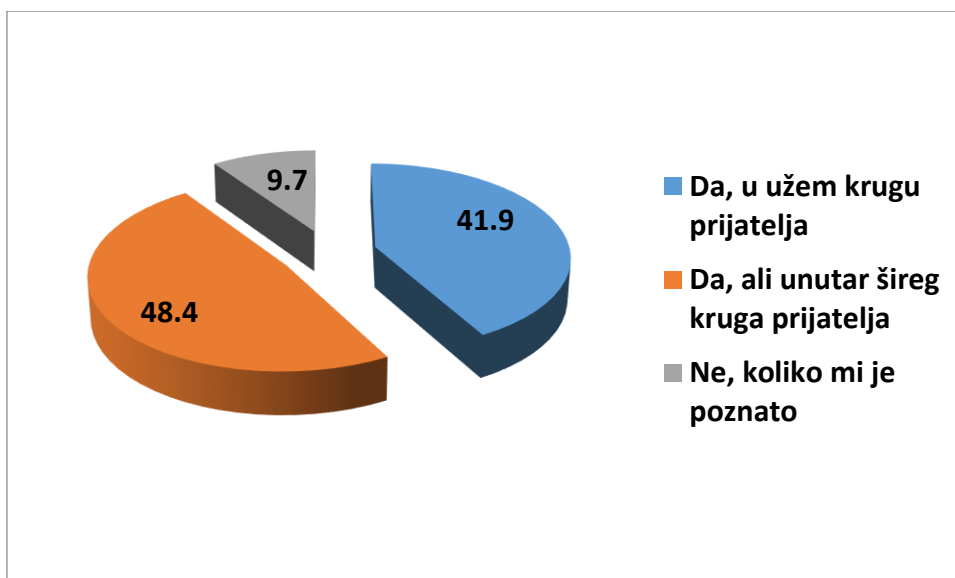
Slika 3. Uzorak: pozicija učesnika u organizacijama gdje su zaposleni

Prethodno prikazane socio-demografske karakteristike učesnika oslikavaju nam deliberativnu skupinu, posebice njihove radne statuse i regionalnu podjelu. U konačnici radi se o prigodnom uzorku, nadprosječno obrazovanih i relativno spolno uravnoteženu.

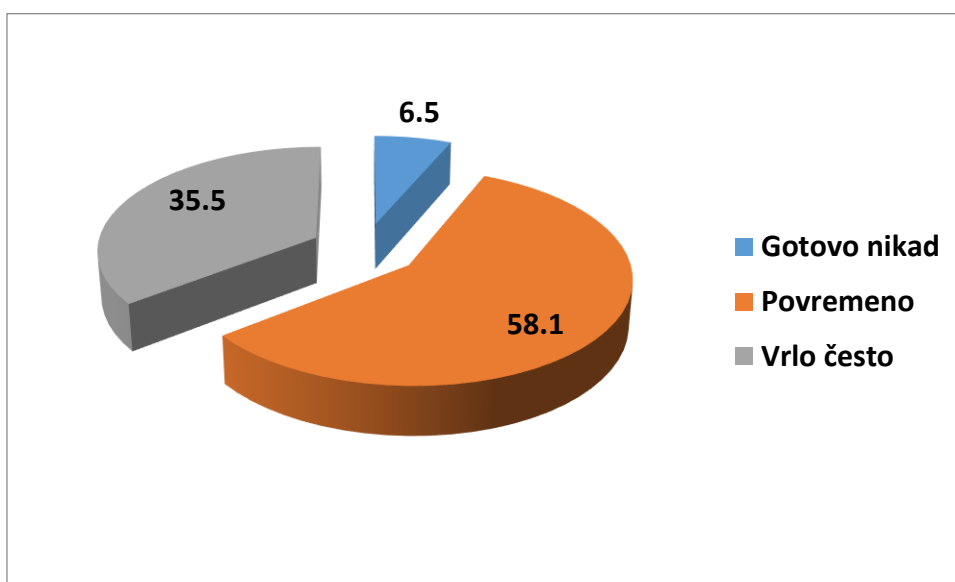
Dodatno smo pitali učesnike o njihovim kontaktima, srodstvu i druženju s pripadnicima druge nacionalnosti. Niže su prezentirani dobiveni podaci:

Slika 4. Udio (%) učesnika: *Ima li u vašoj obitelji pripadnika drugih nacija, odnosno, drugačijeg nacionalnog opredjeljenja?*

Slika 5. Udio (%) učesnika: *Ima li u Vašem krugu prijatelja pripadnika drugih nacija, odnosno, drugačijeg nacionalnog opredjeljenja?*

Slika 6. Udio (%) učesnika: *Koliko često ste imali priliku komunicirati ili družiti se sa strancima?*

Dakle, polovina sudionika ima pripadnike drugih nacija barem unutar šire obitelji, nadalje, većina kontakte s pripadnicima drugih nacija ostvaruje kroz prijateljske veze ili su naprosto imali priliku komunicirati sa strancima. Može se zaključiti, što se tiče navedenog aspekta, kako učesnici ne dolaze iz nacionalno homogenih i zatvorenih grupa.

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Analizirala se promjena stavova i informiranosti učesnika deliberativnog skupa, na način da se anketnim upitnikom T1 bilježili odgovori prije deliberacije te su se isti komparirali s odgovorima na anketu T2 provedenu nakon deliberativnog procesa.

Predmet interesa su bili:

(1) stavovi sudionika skupa o prihvaćanju imigranata te stavovi o samim imigrantima; analizirani su stavovi o pojedinim skupinama imigranata i kako se doživljavaju posljedice imigracijske politike; percepcija sudionika o integraciji imigranata u hrvatsko društvo te stavovi o angažmanu Hrvatske oko zbrinjavanja imigranata.; stavovi o multikulturalnosti hrvatskoga društva i analiza promjena ksenofobičnih stavova prije i nakon deliberacije;

(2) stupanj informiranosti učesnika o temi imigranata i imigracijske politike

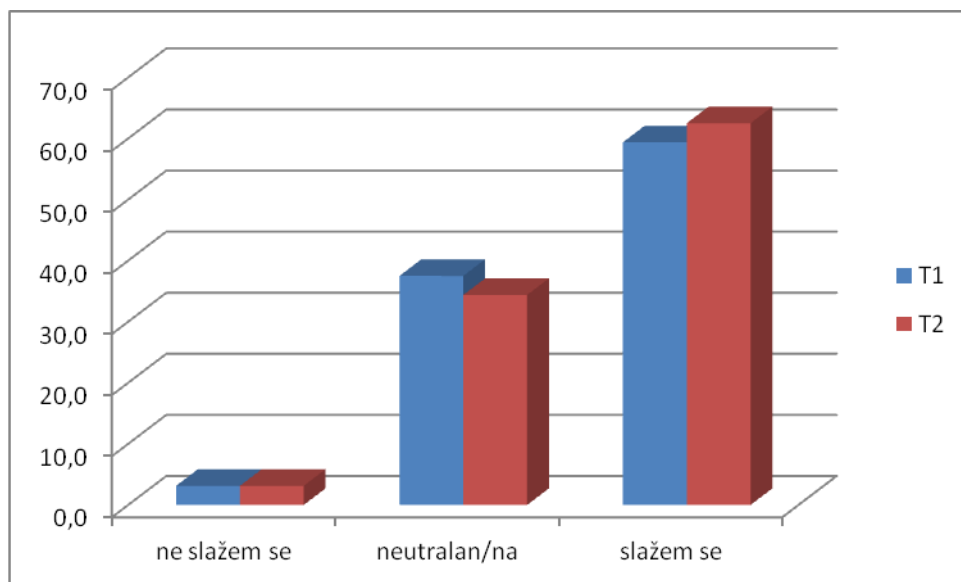
(3) percepcija i zadovoljstvo učesnika deliberativnim skupom.

5.1. MNIJENJE PRIJE I NAKON DELIBERACIJE

Istraživanje je bilo fokusirano na niz stavova koji su direktno ili indirektno, u većoj ili manjoj mjeri povezani s temom imigranata. Prvi set pitanja propitivao je što sudionici uopće misle u useljavanju imigranata i u kojoj to mjeri odobravaju. Neovisno o prethodnom, analizirali su se stavovi prema samim imigrantima polazeći od pretpostavke da osobe mogu biti tolerantne glede useljavanja u Hrvatsku ali paralelno izražavati negativne stavove o samim imigrantima. Zanimalo nas je ukoliko se sudionici pokazuju tolerantni, te vrijedi li to podjednako za sve etničke i religijske skupine ili samo one bliske našem kulturnom krugu. Dodatne analize su usredotočene na percepciju posljedica imigracijske politike kako na društvenoj tako i na osobnoj razini. Propitivana je percepcija o integraciji imigranata u hrvatsko društvo te njihovom viđenju angažmana Hrvatske oko zbrinjavanja imigranata. Naposljetku posebno se analizirali stavovi spram multikulturalnosti hrvatskoga društva i stupanj ksenofobije sudionika spram imigranata i doseljenika.

5.1.1. Treba li Hrvatska prihvatiti imigrante?

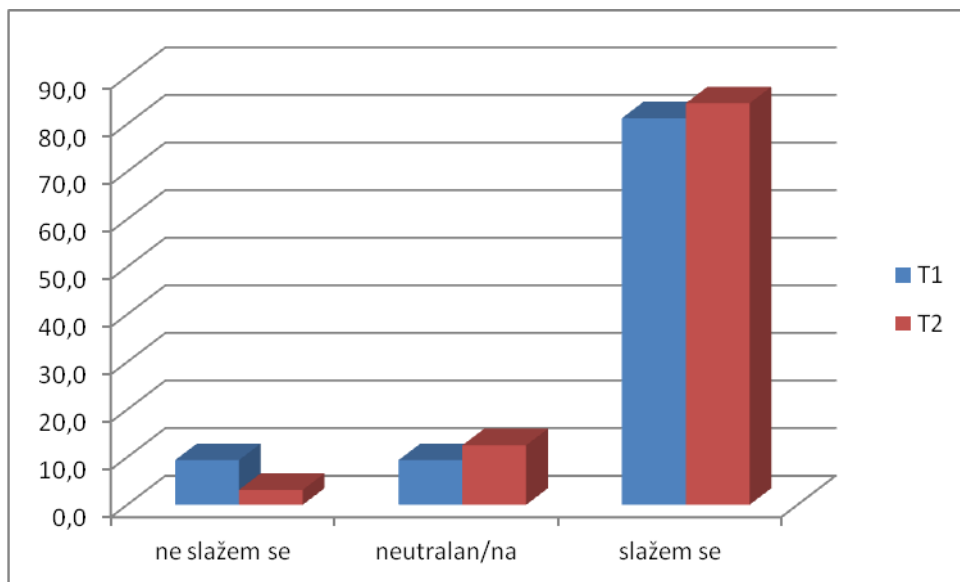
Stav učesnika o tome treba li Hrvatska prihvatiti imigrante propitalo se nizom tvrdnji različitog sadržaja. Jedan dio izražava načelan općeniti stav o tome da Hrvatska treba biti otvorena prema imigrantima, dok drugi dio tvrdnji iznosi niz specifičnosti oko imigracijske politike od pitanja dodjele državljanstva do postavljanja određenih dodatnih uvjeta imigrantima.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
6,84	6,81	0,03	no.sig; 0,88

Slika 7. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska treba biti otvorena prema imigrantima.*

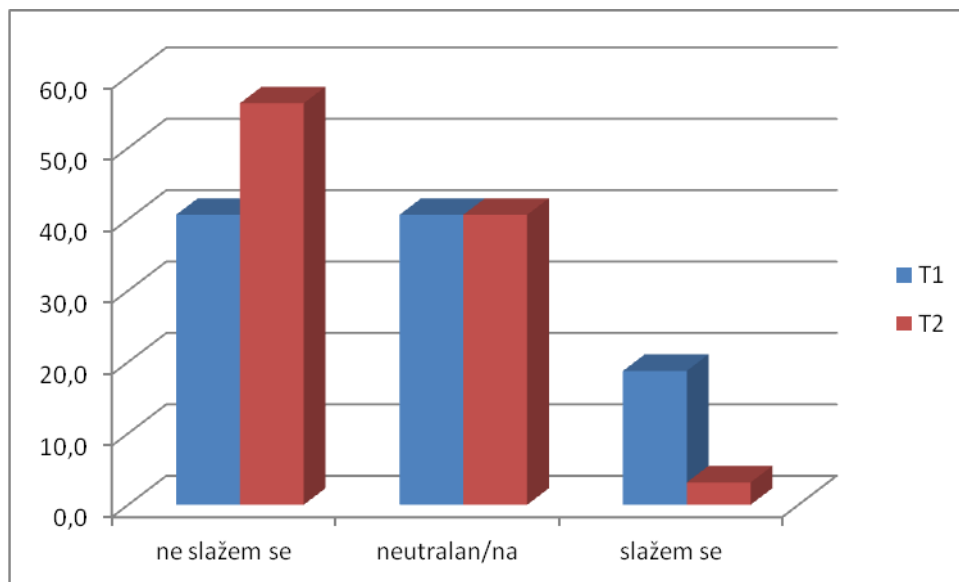
Na skali od 1 do 9 (gdje 1 označava potpuno neslaganje s navedenom tvrdnjom a 9 u potpunosti izraženo slaganje) učesnici su izrazili relativno visoko slaganje o tome kako Hrvatska treba biti otvorena prema imigrantima (na T1, M=6,84; na T2 M=6,81). Mnijenje se nije promijenilo tijekom deliberacije. Grafikon na slici 7. ukazuje da znatna većina, oko 60 % učesnika se tako izjasnila.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
7,34	7,75	-0,41	no.sig; 0,19

Slika 8. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Kao što mi emigriramo u druge zemlje tako i mi trebamo prihvatiti imigrante iz drugih država*

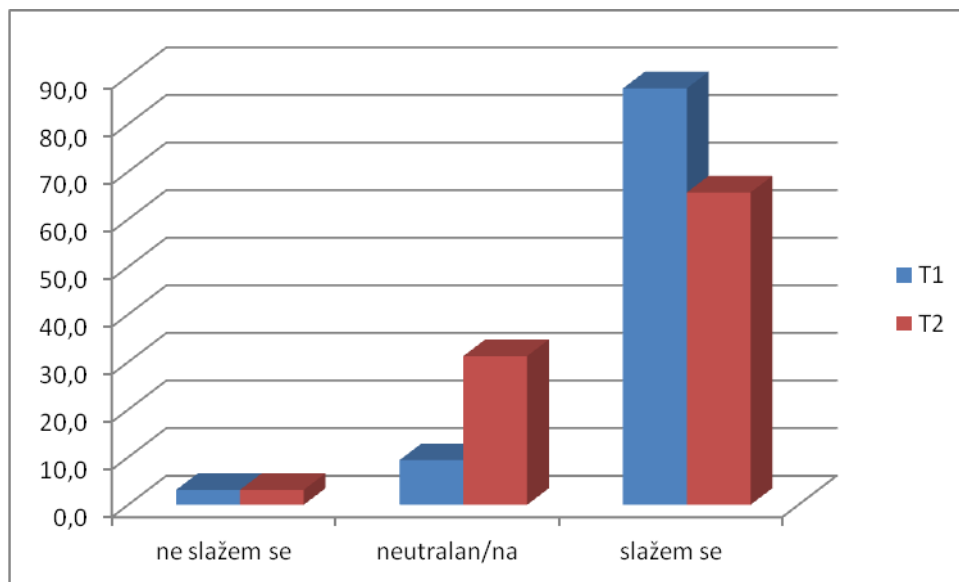
Smjer stava iz prethodnog pitanja je još izraženiji kada se istakne činjenica kako smo mi naglašeno emigracijska nacija te da su pripadnici hrvatskog naroda u više valova pa i u posljednjem periodu, emigrirali u druge zemlje. Kod tako formulirane tvrdnje čak četiri petine učesnika – 80%, je suglasno da treba prihvatiti imigrante.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,31	3,41	0,90	sig; 0,01

Slika 9. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Imigrantima treba dopustiti ulazak i boravak u našu zemlju samo pod uvjetom da se trajnije nastane u nenaseljena područja Hrvatske*

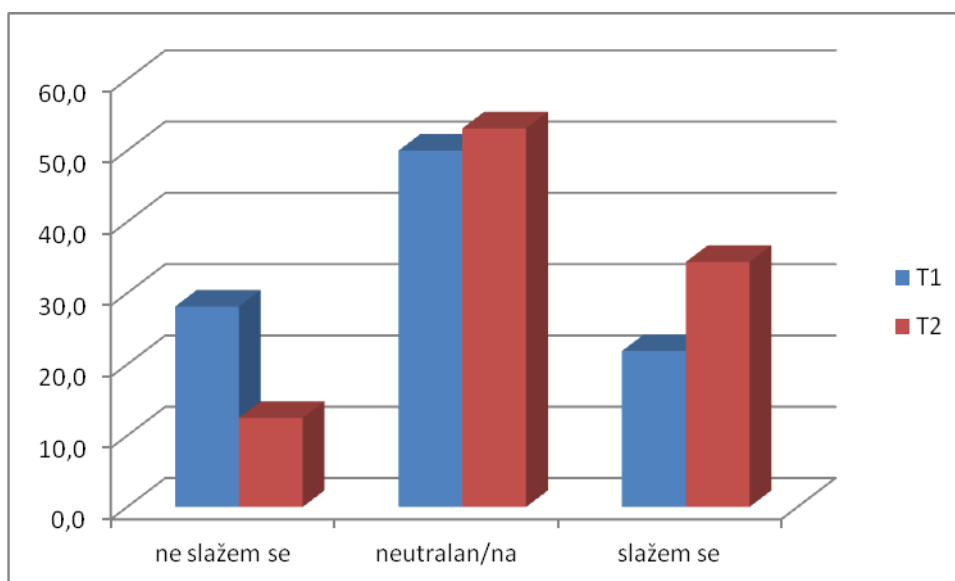
Stav prema kojima imigrantima treba dopustiti boravak u našoj zemlji samo pod uvjetom da se nastane u nenaseljena područja Hrvatske, se značajnije promijenio tijekom deliberacije u smjeru neslaganja. Evidentno je kako se dio učesnika dakle priklonio većini ispitanika koji ne zagovaraju postavljanje tako restriktivnih uvjeta imigrantima.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
7,53	7,25	0,28	no.sig; 0,40

Slika 10. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Pažljiva i odmjerena imigracijska politika treba ovoj zemlji*

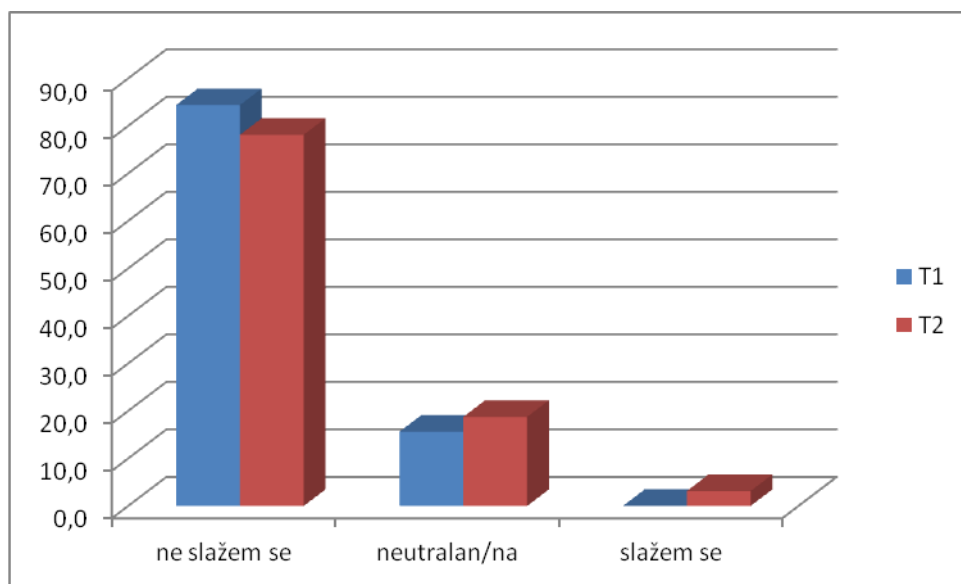
Značajna većina učesnika smatra da Hrvatska treba voditi odmjerenu politiku prema imigrantima i taj stav je ostao stabilan tijekom deliberacije.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,84	5,53	-0,68	sig; 0,02

Slika 11. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Treba u većoj mjeri omogućiti izdavanje dozvola i dodjelu državljanstva tražiteljima azila*

Kod pitanja dodjele državljanstva učesnici su u većoj mjeri susdržaniji nego kao kod prethodnih stavova o prihvaćanju emigranata. Mnijenje deliberativnog skupa je podijeljeno a prosječne ocjene se zadržavaju oko srednjih vrijednosti ponuđene skale (na T1, M=4,84; na T2 M=5,53). Stavovi učesnika su se promijenili tijekom skupa u smjeru nešto liberalnijeg pristupa izdavanja dozvola i dodjeli državljanstva.

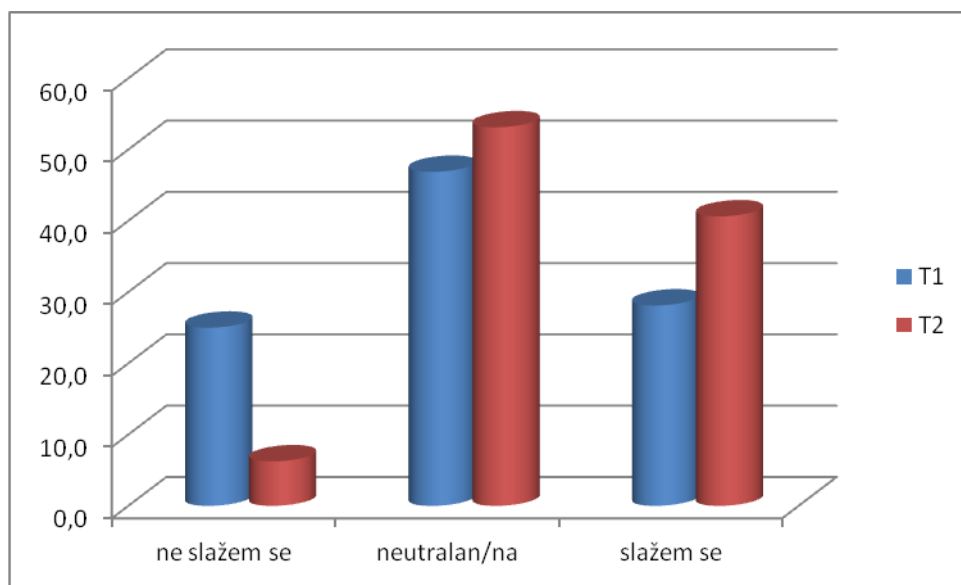
(T1)	(T2)	T1 – T2	p
1,84	2,25	-0,41	no.sig; 0,20

Slika 12. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Strance koje već sada žive u Hrvatskoj trebalo bi na neki način privoliti da je napuste*

Prethodna tvrdnja izražava ekstremno negativan stavove prema useljavanju imigranata i formulirana je način da i one strance koji sada žive u Hrvatskoj treba nekako privoliti da je napuste. Učesnici su i prije i nakon deliberacije iskazali izrazito neslaganje s navedenim.

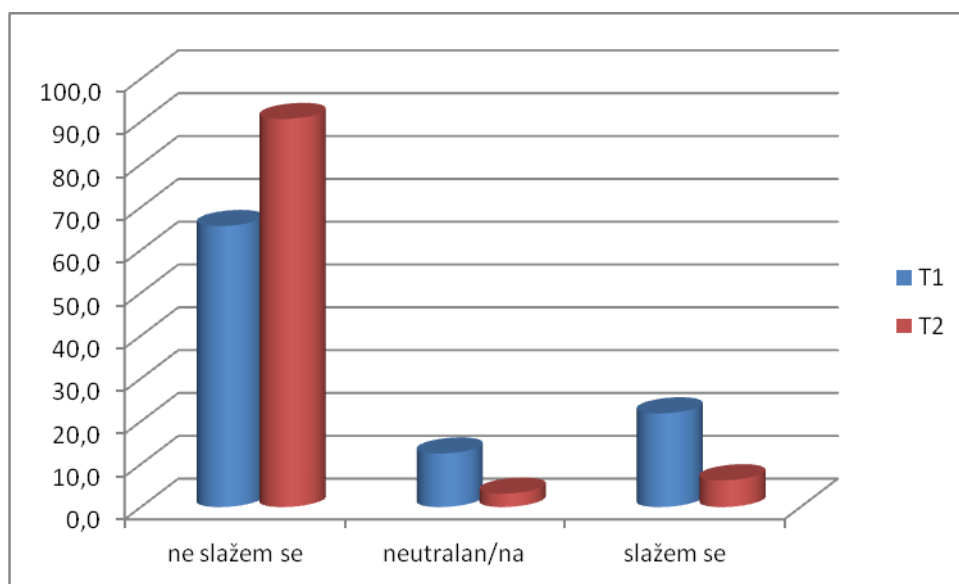
5.1.2. Stav učesnika prema imigrantima i multikulturalnosti vlastitog društva

U ovom dijelu analizirao se stav učesnika prema multikulturalnosti hrvatskoga društva te slijedom toga stav prema imigrantima. Multikulturalnost se mjerila s dvije tvrdnje, jedna pozitivna kojom se afirmira multikulturalnosti na način da je poželjno da u Hrvatskoj živi što više pripadnika različitih nacija i kultura, te jedna negativna, koja inzistira na nacionalnoj homogenosti Hrvatske.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
5,19	5,81	-0,62	sig; 0,03

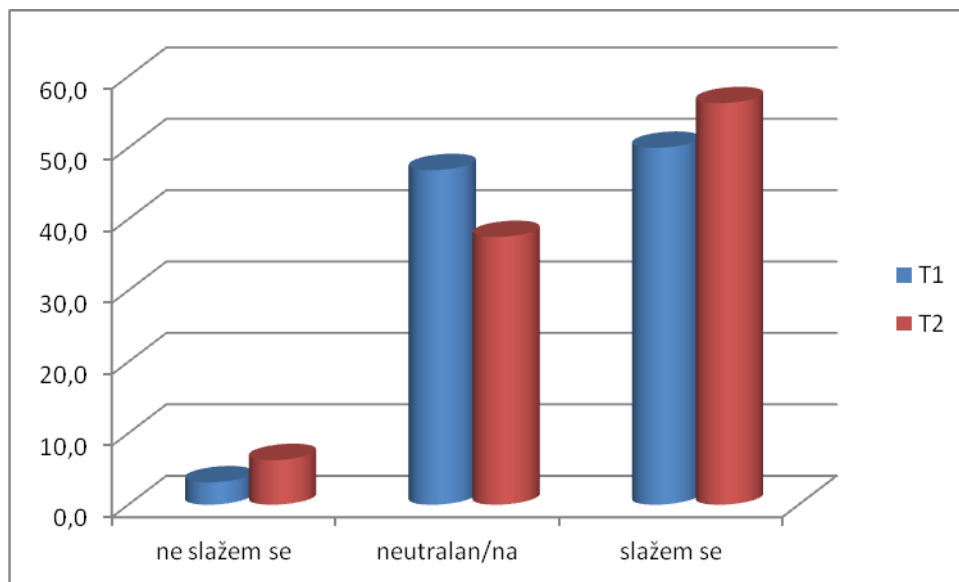
Slika 13. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Bit će bolje ukoliko će u Hrvatskoj živjeti što više pripadnika različitih nacija i kultura*

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,22	1,97	1,25	sig; 0,00

Slika 14. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska je domovina nas Hrvata i ne trebaju nam druge nacije*

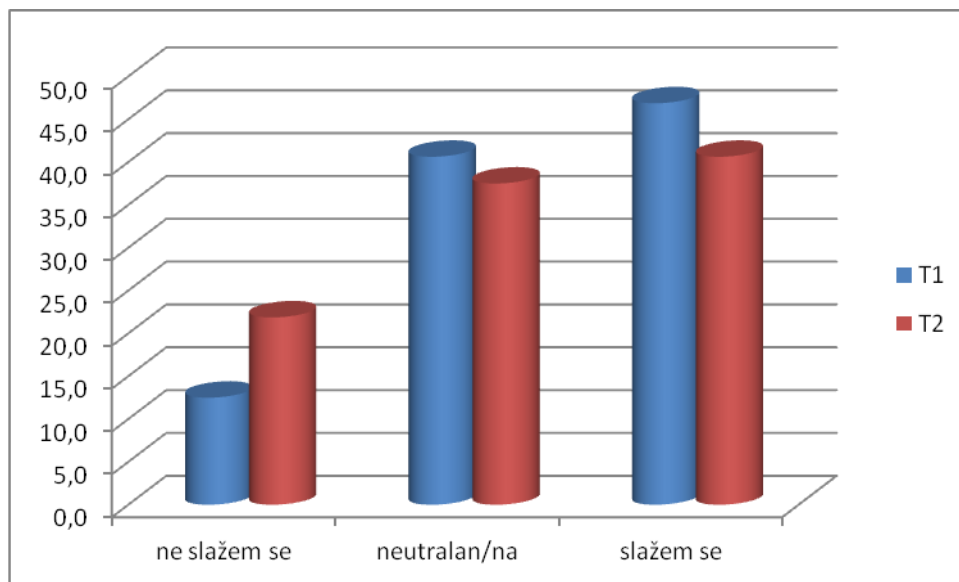
Komparirajući rezultate izjašnjavanja na ove dvije tvrdnje, može se zaključiti da su učesnici ipak odmjereni i djelomično suzdržani kad je u pitanju multikulturalnost. Na tvrdnju o tome da će biti bolje ukoliko će u Hrvatskoj živjeti što više pripadnika različitih nacija i kultura, prosječne ocjene kreću se oko srednjih, neutralnih vrijednosti ponuđene skale (na T1, M=5,19; na T2 M=5,81; slika 13.). Očigledno ne postoji bezrezervna podrška tome da hrvatsko društvo postane multikulturalno društvo. S druge strane većina naglašeno odbija da u Hrvatskoj žive samo pripadnici hrvatske nacije (slika: 14.). Ono što je znakovito da su se oba stava statistički značajno promijenila tijekom deliberacije u istom smjeru – smjeru naglašenije multikulturalnosti. Dakle, učesnici nakon deliberacije suglasniji su s tim da u Hrvatskoj živi više različitih nacija i kultura, odnosno u većoj mjeri odbijaju nacionalnu homogenizaciju Hrvatske, nego što je to bilo prije deliberativnog skupa.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
6,47	6,44	0,03	no.sig; 0,92

Slika 15. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Imigranti će samo obogatiti naše društvo i kulturu*

Iz slike 15. razvidno je kako većina učesnika ima neutralan ili pozitivan stav o imigrantima a prosječne vrijednosti su praktički ostale identične tijekom deliberacije (na T1, M=6,47; na T2, M=6,44).

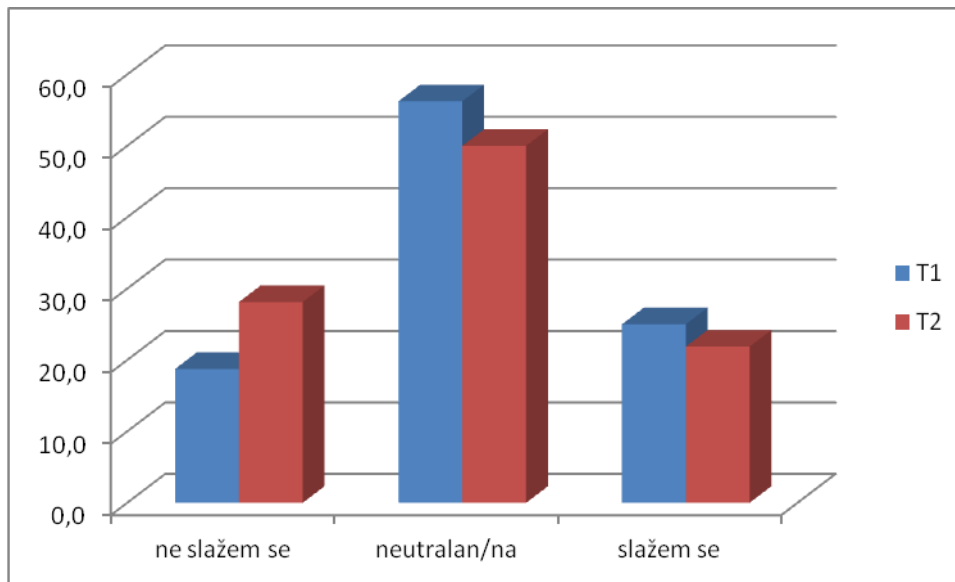
(T1)	(T2)	T1 – T2	p
6,16	5,50	0,66	sig; 0,03

Slika 16. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvati su zapravo gostoljubiv narod te stranci i imigranti se zaista osjećaju prihvaćeni kod nas.*

Dok su se promijenili stavovi u smjeru multikulturalnosti, iz prethodnih podataka (slika 16.) uočava se da su učesnici nakon deliberacije nešto manje optimistični u vezi položaja imigranata i njihove prihvaćenosti nego što je to bio slučaj prije deliberacije. Očito da je deliberativna rasprava ukazala na niz problema koje prate integraciju imigranta u hrvatskom društvu.

5.1.3. Stavovi o selekciji i pojedinim skupinama imigranata

Zanimalo nas jesu li učesnici suglasni da Hrvatska treba prihvatiti još više imigranata nego do sada, te ono još važnije, postoje li određena mjerila i različiti kriteriji prema imigrantima raznovrsnog etničkog, zemljopisnog ili socio-ekonomskog podrijetla. Drugim riječima, selektiraju li učesnici imigrante te ujedno imaju određene preferencije.

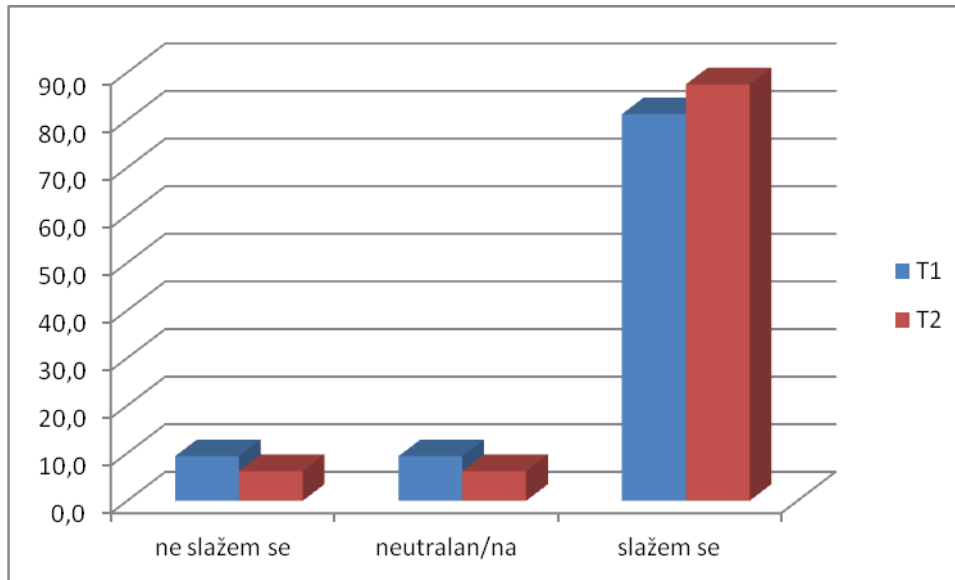

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,91	4,88	0,03	no.sig; 0,92

Slika 17. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska se treba potruditi da prihvati još veći broj imigranata i tražitelja azila*

Iz prethodne slike (slika 17.) evidentno je da su sudionici gotovo pravilno podijeljeni što se tiče povećanja broja imigranata. Polovina ispitanika je tu neutralna a ostali u podjednakoj mjeri podijeljeni u svezi navedenog.

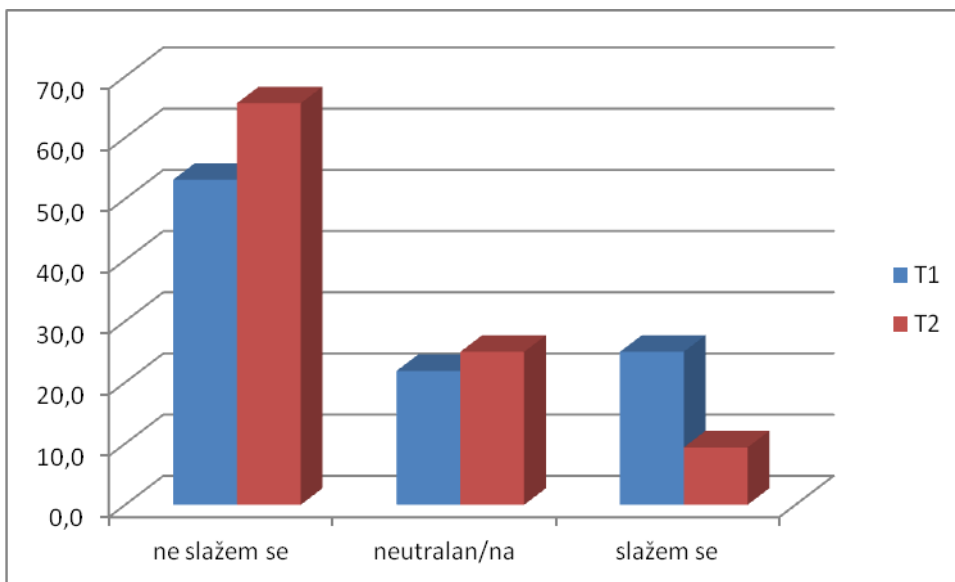
Kroz više tvrdnji analizirao se stav sudionika što se tiče kriterija spram pojedinih skupina imigranata. Osnovno pitanje je bilo treba li Hrvatska imati jednake kriterije prema svim imigrantima ili pojedine skupine po svojem etničkom ili zemljopisnom pripadnošću su poželjnije. Također su se obuhvatile i radne karakteristike imigranata kao kriterij selekcije.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
7,59	7,84	-0,25	no.sig; 0,40

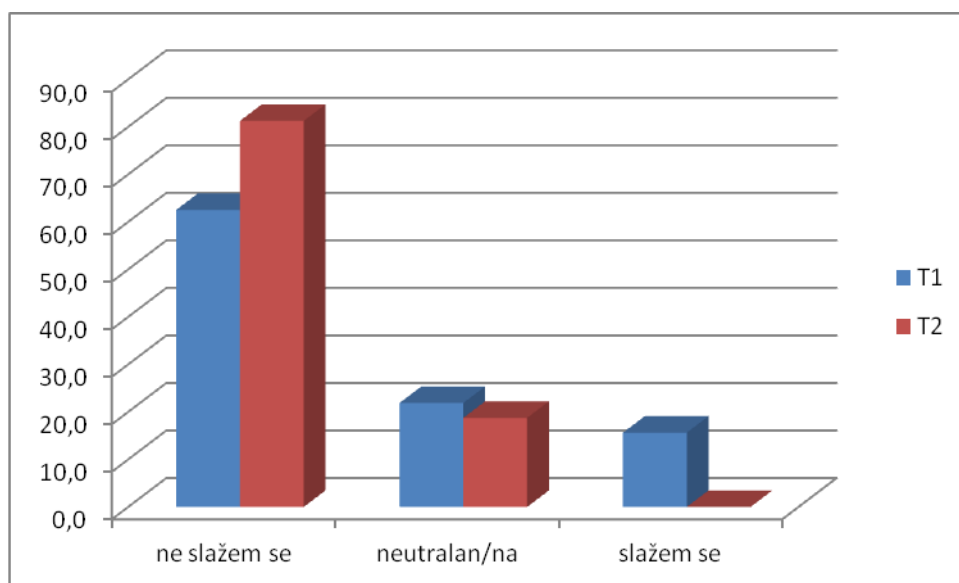
Slika 18. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Trebamo imati jednake kriterije prema svim tražiteljima azila i imigrantima neovisno o boji kože i vjere*

Prethodno pitanje ukazuje da učesnici iskazuju društveno poželjan stav o jednakosti svih imigranata te u duhu tolerancije i općeljudskih vrijednosti 90% ispitanika se slaže s tim stavom – ne treba selektirati imigrante svi su nam jednako poželjni, nema favoriziranja. Stav se nije promijenio tijekom deliberacije.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,78	2,78	1,00	sig; 0,03

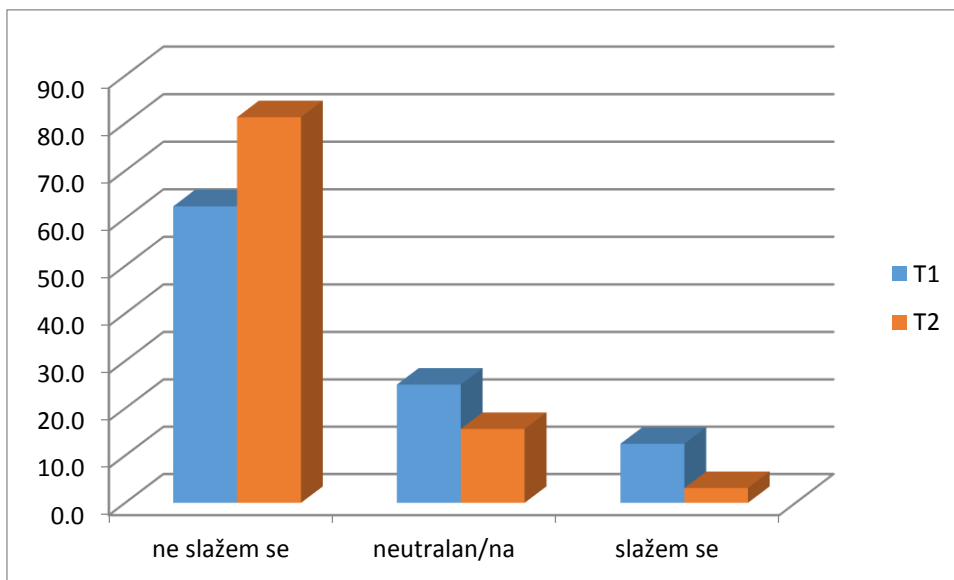
Slika 19. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska treba otvoriti vrata samo imigrantima nama bliskih kultura i vjera*

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,19	2,03	1,16	sig; 0,00

Slika 20. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *EU treba čvrsto zatvoriti vrata prema imigrantima iz Afrike i Azije*

Prethodni stav da ne treba praviti razliku između imigranata se ponovio kroz odbijanja tvrdnji koje favoriziraju samo imigrante nama bliskih kultura i vjera, odnosno o selekciji imigranata Azije i Afrike (na razini EU). Većina sudionika se slažu da ne treba praviti razlike po navedenim osnovama. Valja istaknuti kako se taj stav tijekom deliberacije značajno promijenio tj. još samo dodatno učvrstio (slike 19. i 20.).

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,34	2,41	0,93	sig; 0,00

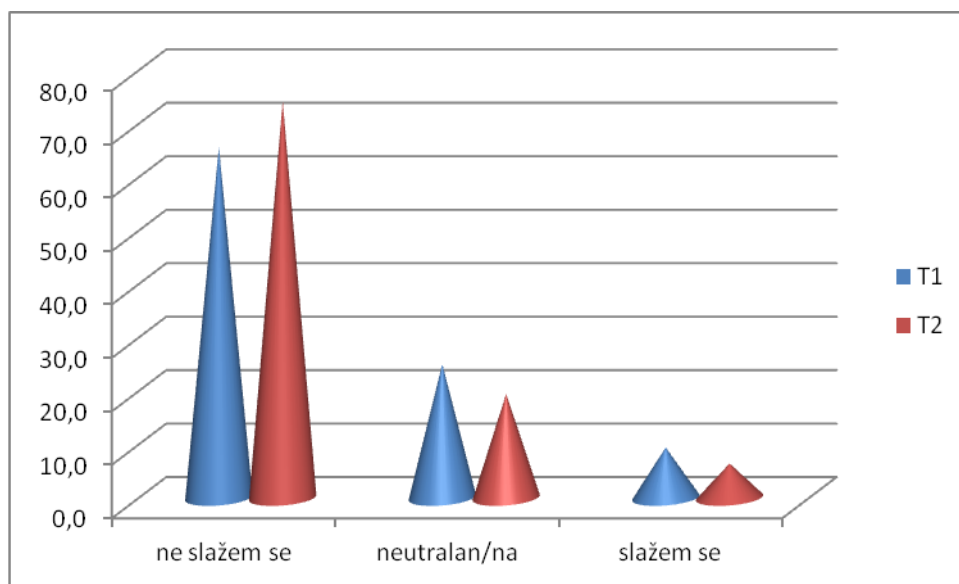
Slika 21. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Dozvolu treba dati samo onim imigrantima koji nama trebaju*

Tolerancija je iskazana i kroz tvrdnju koja favorizira pojedine skupine useljenika kroz jedan neodređen, općenit kriterij – „imigrante koji nama trebaju“ ma što god učesnici skupa pod tim podrazumijevali. Ponovno, većina učesnika se ne slaže s takvim tipom selekcije a takvo je mnijenje postalo još naglašenije tijekom deliberacije (slika 21.).

Načelno se može zaključiti kako učesnici nisu skloni selkciji imigranata te da se takav stav tijekom deliberacije dodatno učvrstio.

5.1.4. Stavovi o posljedicama useljavanja imigranata

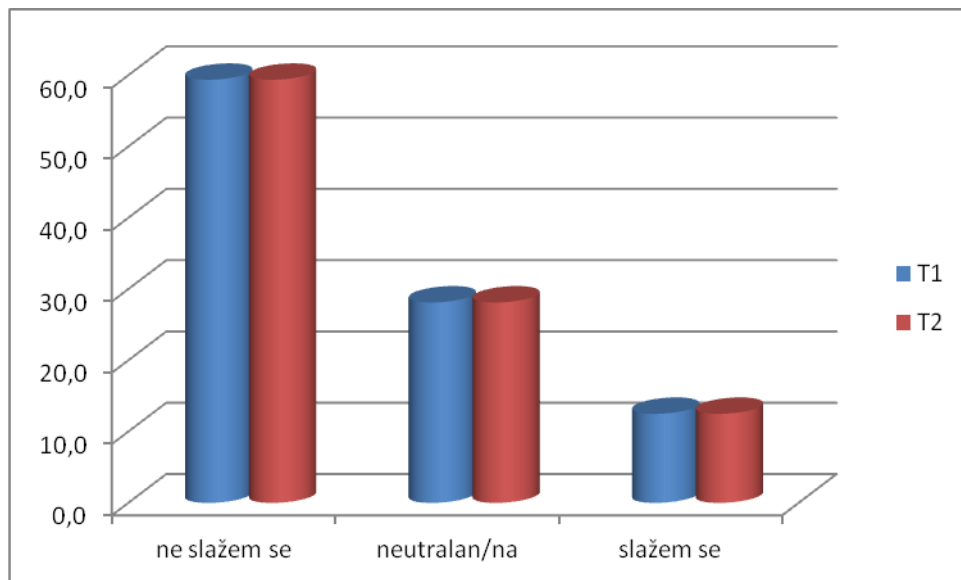
Nerijetko se protiv useljavanja imigranata ističu stavovi kako useljenici samo oduzimaju posao domicilnom stanovništvu, postaju trošak države i sl. S druge strane, problem depopulacije stanovništva pa i manjak radne snage u pojedinim zemljama Europe argumenti su za liberalniju imigrantsku politiku. Slijedom navedenog učesnici su se izjašnjavali kroz više tvrdnji o navedenom aspektu teme. Tri tvrdnje su imali negativni predznak (*imamo samo štete, imigranti nam uzimaju radna mjesta te isti postaju trošak i kroz socijalnu pomoć ih treba izdržavati*) te jedna pozitivna – *zbog depopulacije stanovništva imigracije u Hrvatsku su dobrodošle*.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,44	2,72	0,71	sig; 0,04

Slika 22. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska može imati samo štete od azilanata*

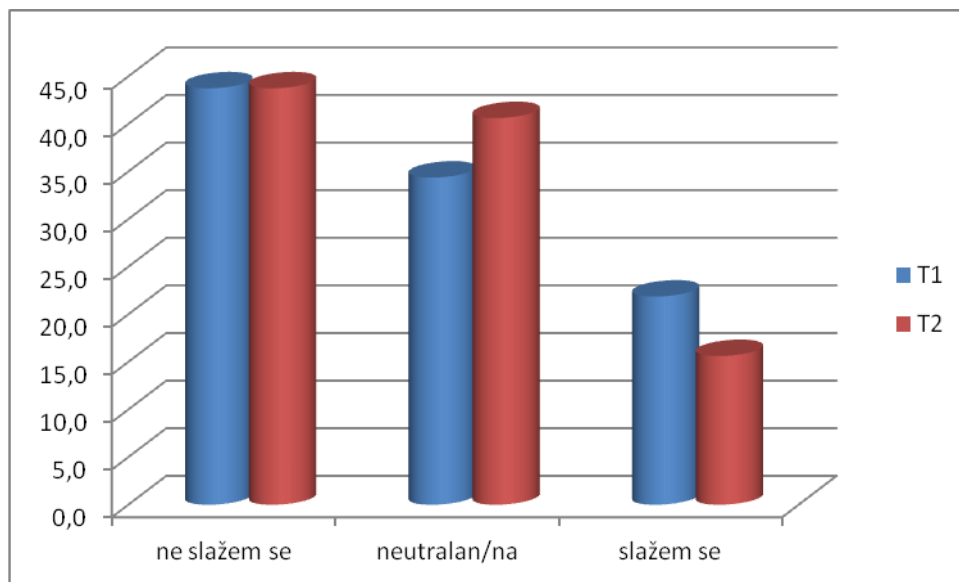
Načelno se učesnici ne slažu s prethodno navedenom tvrdnjom. Relativno izraženo neslaganje (na T1, M=3,44) samo se tijekom deliberacije dodatno učvrstilo (na T2, M=2,72). Evidentno je kako se dodatnim informiranjem ublažio stav prema imigrantima.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
3,75	3,50	0,25	no.sig; 0,37

Slika 23. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Imigranti će samo uzeti ionako malo radnih mjesta*

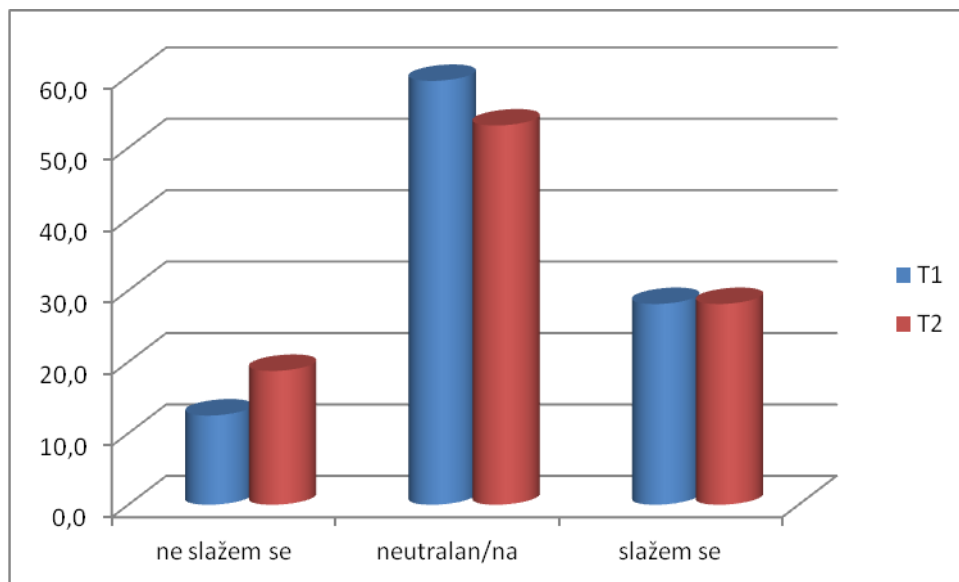
Učesnici deliberacije nisu suglasni s često korištenim argumentom kako imigranti samo uzimaju posao i radna mjesta domicilnom stanovništvu. Gotovo 60% učesnika se ne slaže s navedenim. Stav sudionika se nije značajno promijenio tijekom deliberacije.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,19	4,00	0,19	no.sig; 0,64

Slika 24. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Ukoliko dozvolimo ulaz imigranata samo ćemo ih morati izdržavati i dati im socijalnu pomoć*

Kao i u prethodnom pitanju, istovjetno vrijedi i kada se useljenici samo poistovjećuju s problemom izdržavanja i pružanja socijalne pomoći. Sudionici su ili neutralni ili se ne slažu s navedenim stavom.

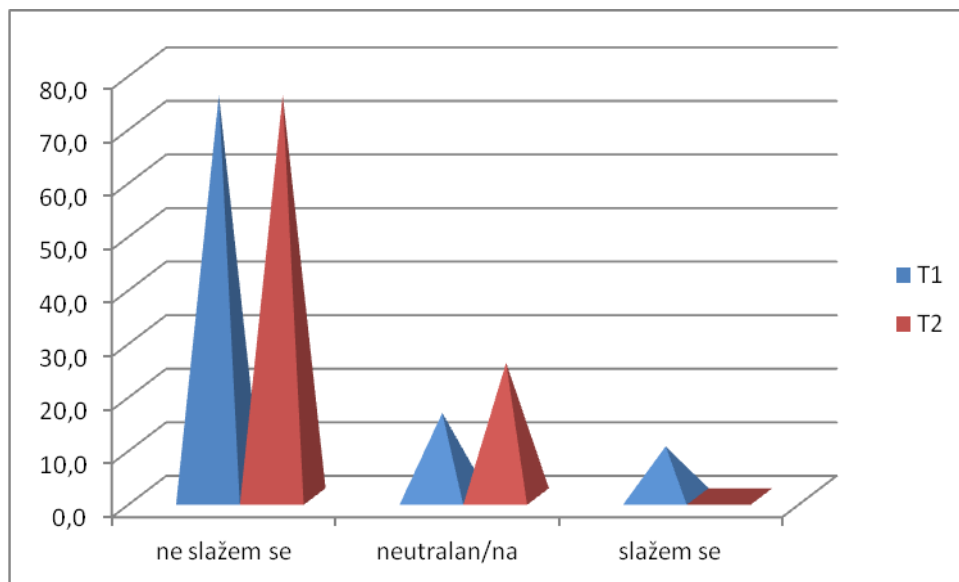

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
5,47	5,28	0,18	no.sig; 0,54

Slika 25. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *lonako imamo sve manje stanovništva pa je dobro da primimo imigrante.*

Iz prethodne slike (slika 25.) evidentno je kako su sudionici gotovo pravilno podijeljeni u odnosu na argument da su imigranti neophodni zbog depopulacije u Hrvatskoj. Znan dio ispitanika je tu neutralna a ostali u podjednakoj mjeri podijeljeni u svezi navedenog. Stav se nije promijenio tijekom deliberacije.

Na kraju, propitalo se (za razliku od prethodnih analiza koje su vrijedile za hrvatsko društvo u cjelini) kako učesnici doživljavaju imigrante u neposrednom kontaktu – dakle na osobnoj razini. Pošto su učesnici poglavito iz područja s azilantskim prihvatilištima moglo se pretpostaviti da su do sada susretali imigrante, odnosno tražitelje azila u svojoj neposrednoj blizini.

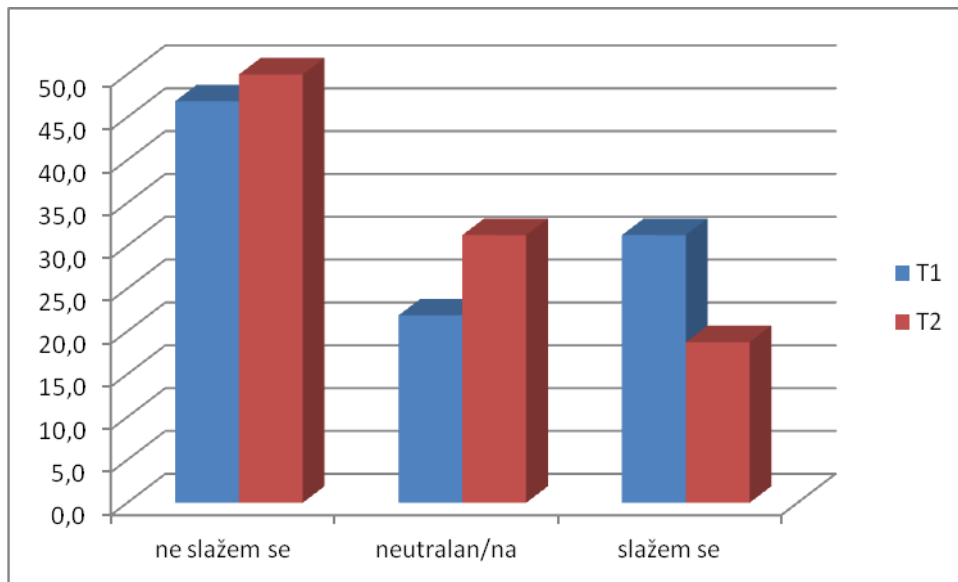
(T1)	(T2)	T1 – T2	p
2,59	2,38	0,21	no.sig; 0,59

Slika 26. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Ne osjećam se dobro kad vidim imigrante drugih nacija u svojoj blizini*

Ponovno i to dakle na osobnoj razini, većina nije suglasna s tvrdnjom „kako se ne osjeća dobro kad vidi imigrante drugih nacija u svojoj blizini“. Tako se izjašnjava čak 70% učesnika (slika: 26.).

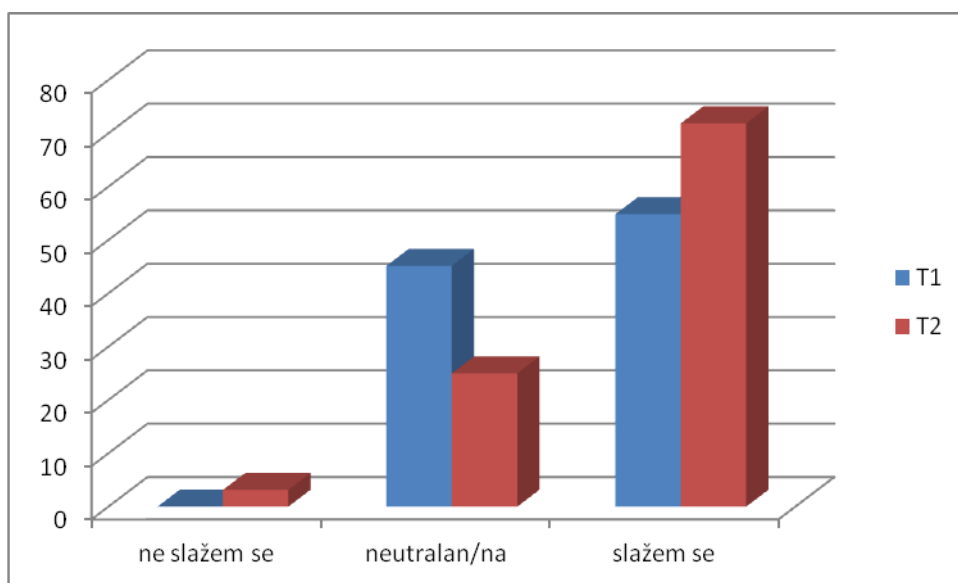
5.1.5. Percepcija mogućnosti integracije imigranata u hrvatsko društvo

Neovisno o stavovima sudionika o multikulturalnosti hrvatskog društva ili o samim imigrantima, u konačnici se uvijek postavlja pitanje mogu li se imigranti integrirati u postojeće društvo i zajednicu. Kako učesnici sagledavaju taj problem? Navedeno se propitalo kroz dvije tvrdnje: jedna uvjetno negativna u smislu da imigranti ne mogu prihvatiti postojeću kulturu i običaje, te jedna pozitivna kako uz primjeren tretman imigranata isti postaju „*ugodni susjedi i sugrađani*“. Potonja bi označavala uspješnu integraciju imigranata.

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,53	4,13	0,40	no.sig; 0,35

Slika 27. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Nikada ne možeš očekivati da će imigranti prihvatiti našu kulturu i običaje*

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
6,68	6,94	-0,26	no.sig; 0,23

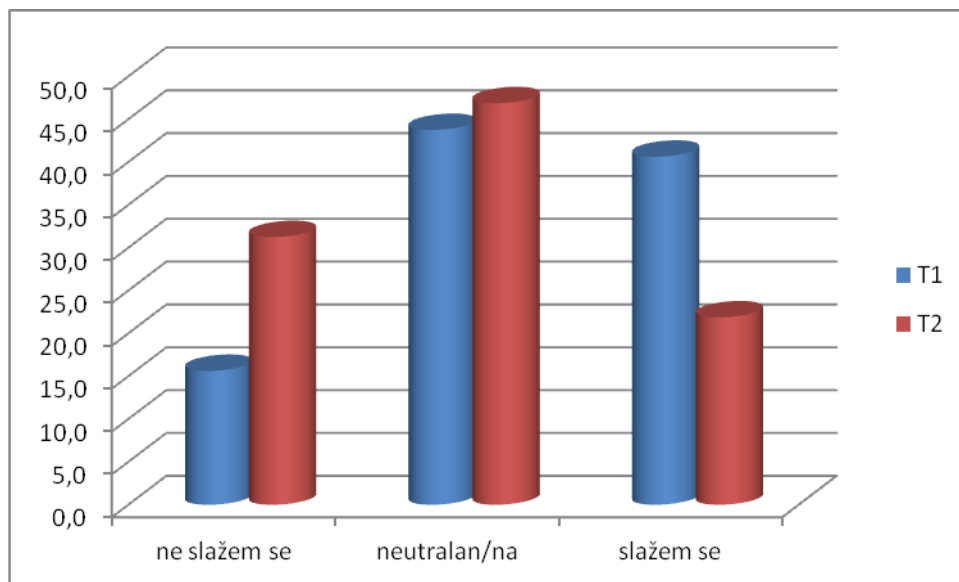
Slika 28. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Kada omogućite imigrantima da budu ravnopravni građani u vašoj zemlji, oni postaju zaista ugodni susjedi u sugrađani*

Na obje tvrdnje sudionici su iskazali umjereno pozitivan stav u smislu mogućnosti integracije imigranata. Tako gotovo polovina ispitanika nije suglasna s tvrdnjom kako se ne može očekivati da će imigranti prihvatiti našu kulturu i običaje. Prosječan ocjena je na desnoj strani skale (T1 M=4,53; T2: M=4,13). Slični rezultati su dobiveni i na drugoj tvrdnji, ponovno umjeren optimizam što se tiče integracije imigranata (T1 M=6,68; T2: M=6,94). Stavovi u tom aspektu se nisu promijenili tijekom deliberacije.

5.1.6. Percepcija anagažmana Hrvatske u zbrinjavanju imigranata

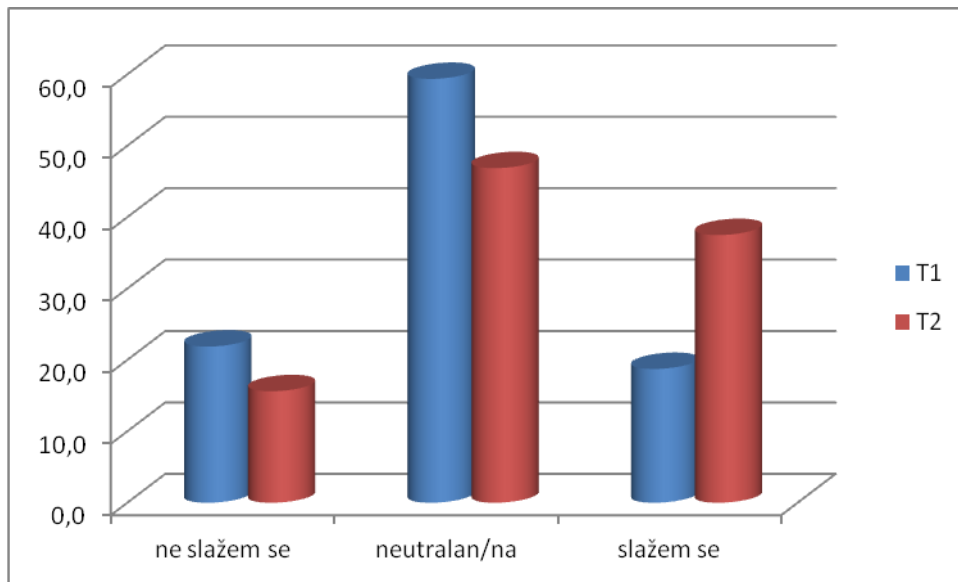
Na kraju istraživanje je bilo usredotočeno na percepciju učesnika o angažmanu Hrvatske u zbrinjavanju imigranata. S jedne strane protivnici otvorenije migracijske politike ukazuju na određene troškove koji opterećuju tranzicijsko društvo kao što je Hrvatska, dok s druge strane pobornici liberalnije migracijske politike nerijetko ukazuju na nedovoljan angažman države i nedostatna financijska sredstva što u konačnici rezultira lošijim uvjetima za same imigrante.

Navedeni aspekt se propitivao kroz tri tvrdnje. Prva ističe da se Hrvatska zaista unutar svojih mogućnosti trudi pružiti imigrantima što više, što u konačnici označava kako Hrvatska je primjereno angažirana (organizacijski i financijski) oko imigranata i izbjeglica. Druga tvrdnja propituje „treba li“ se Hrvatska još više angažirati u budućnosti, te posljednja od tri tvrdnje ističe prevelike beneficije koje imigranti dobivaju od strane Hrvatske.

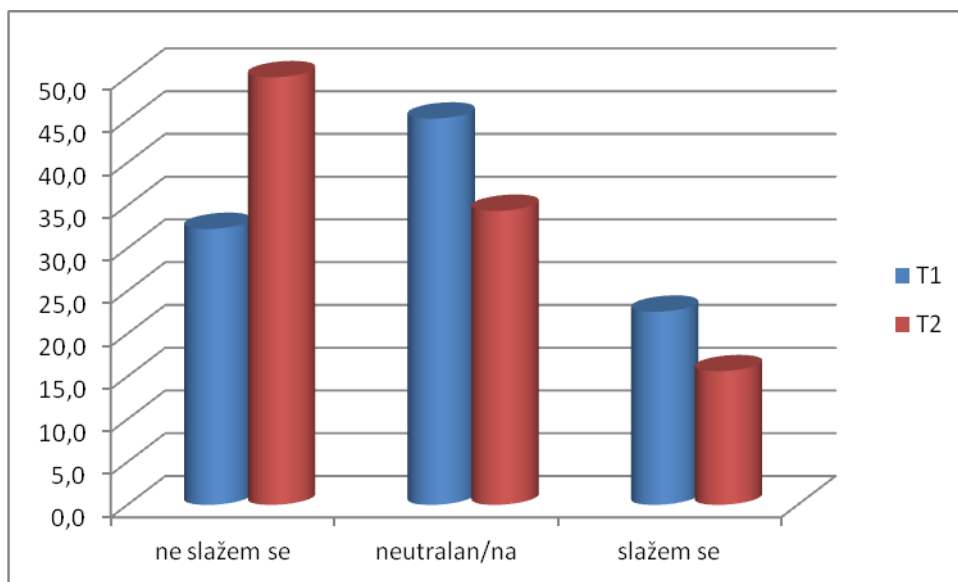
(T1)	(T2)	T1 – T2	p
5,72	4,69	1,03	sig; 0,03

Slika 29. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska se unutar svojih mogućnosti zaista trudi što više pružiti imigrantima u našoj zemlji*

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,84	6,03	-1,19	sig; 0,00

Slika 30. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Hrvatska treba daleko više izdvajati sredstava za azilante nego što to čini sada*

(T1)	(T2)	T1 – T2	p
4,90	4,00	0,90	sig; 0,03

Slika 31. Distribucija odgovora (%) na tvrdnju: *Pogodnosti koje dobivaju tražitelji azila i osobe pod zaštitom su zaista prevelike, Hrvatska nije toliko bogata*

Sva tri stava su se značajno promijenila tijekom deliberacije. Tako prvotno dominantno neutralan stav o angažmanu Hrvatske unutar svojih mogućnosti se promijenio na način da su poslije deliberacije u manjoj mjeri bili suglasni s navedenim (na T1, M=5,72; na T2 M=4,69; slika 29.). Evidentno je kako su sudionici nakon dobivenih informacija na skupu zaključili da se Hrvatska ipak nedostavno trudi. Identično vrijedi i za izdvajanje sredstava u budućnosti. Stav učesnika se promijenio na način da još naglašenije drže kako bi Hrvatska trebala izdvajati više sredstava za azilante u budućnosti (na T1, M=4,84; na T2 M=6,03; slika 30.).

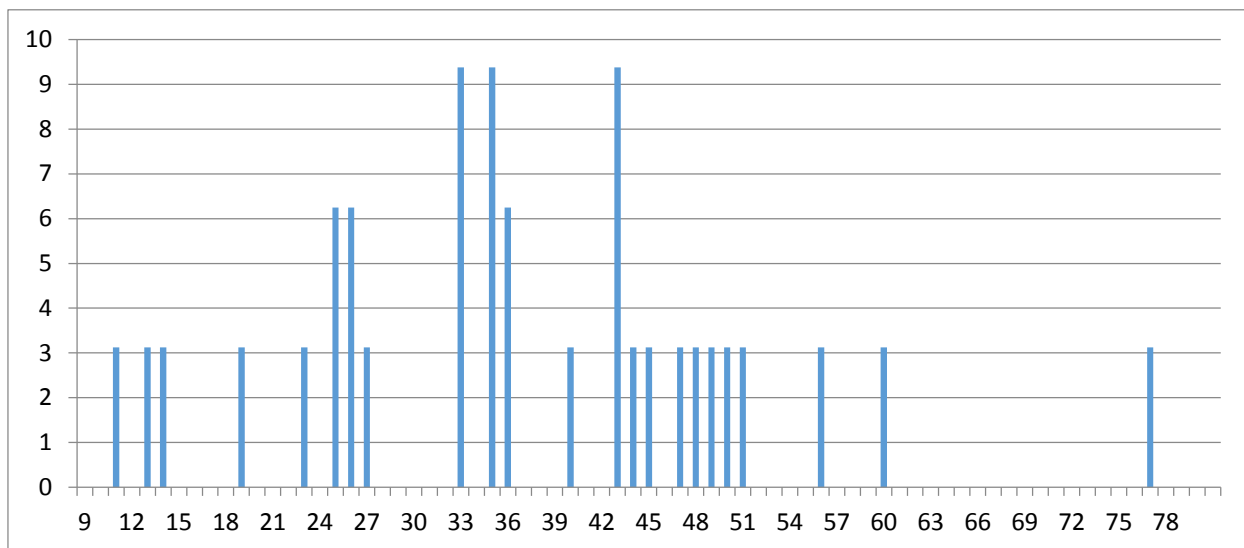
Na kraju, sukladno prethodnom, učesnici nakon deliberacije izražavaju dodatno neslaganje s tvrdnjom da su „pogodnosti za azilante prevelike“ (na T1, M=4,90; na T2 M=4,00; slika 31.). Očigledno smatraju da bi iste trebalo dodatno poboljšati i unaprijediti.

5.1.7. Ksenofobični stavovi prema imigrantima

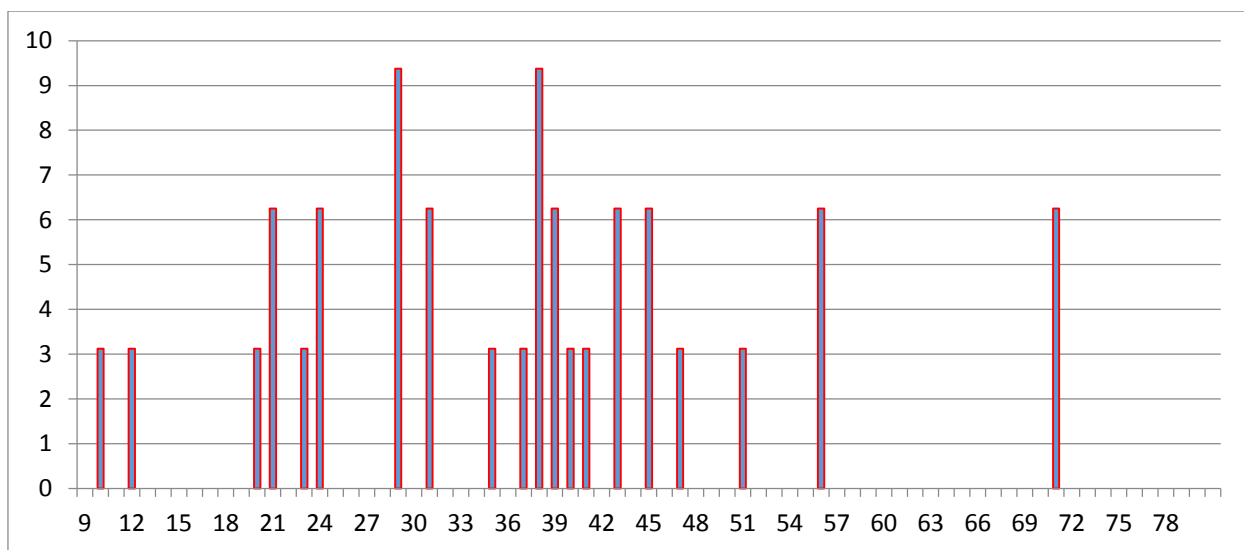
Posebno nas je zanimalo u kojoj mjeri sudionici deliberativnog skupa iskazuju ksenofobične stavove prema imigrantima i da li će se isti promijeniti tijekom deliberacije.

Ksenofobiju definiramo kao općeniti negativan stav i netrpeljivost prema članovima vanjske grupe, one negativne stavove prema strancima u čijoj se podlozi nalazi strah ili osjećaj ugroženosti. Najčešće se pod konceptom ksenofobije ispituju na strahu temeljene negativne reakcije prema strancima i imigrantima. Drugim riječima, predrasude i netrpeljivost prema strancima se temelji na strahu da će oni ugroziti našu osobnu sigurnost i sigurnost naše imovine, da ćemo zbog njihove prisutnosti trebati mijenjati vlastitu kulturu i izgubiti kulturalni identitet, da će oni svojom nelojalnošću ugroziti stabilnost naše države te da neće voditi računa o njejoj dobrobiti.

Ksenofobične stavove prema useljavanju stranaca u Hrvatsku mjerili smo skalom od 9 čestica koja mjeri predrasude i strahove u svim prethodno navedenim obilježjima. Ispitanici su procjene svojih stavova iskazivali na ljestvici od 9 stupnjeva, pri čemu procjene s manjim vrijednostima ukazuju na relativno odsustvo ksenofobije, a procjene viših vrijednosti ukazuju na prisutnost ksenofobije prema useljavanju stranaca u Republiku Hrvatsku. Rezultat je ocjena dobivena zbrojem na svih 9 čestica tako da minimalni mogući skor je bio 9 a maksimalni, što označava potpunu prisutnost ksenofobije, je iznosio 81. Skala je pokazala visoku unutarnju homogenost (*Cronbach alpha = 0.88*).

Slika 32. Distribucije kumuliranih rezultata na skali ksenofobije prije deliberacije na T1 (stupnjevi 1-9; minimalni mogući rezultat 9, maksimalni 81)

Slika 33. Distribucije kumuliranih rezultata na skali ksenofobije nakon deliberacije na T2 (stupnjevi 1-9; minimalni mogući rezultat 9, maksimalni 81)

Distribucija rezultata je prije (T1) i nakon (T2) deliberacije simetrična, blago naginje prema tolerantnim vrijednostima. Prosječna vrijednost je nešto ispod središnje vrijednosti. Tako na T1 prosječna vrijednost je $M=36,9$ a na T2 $=36,78$, praktički potpuno identična.

Može se zaključiti kako su izraženi umjereni neutralni stavovi koji se tijekom deliberacije nisu promijenili.

5.2. STUPANJ INFORMIRANOSTI SUDIONIKA PRIJE I NAKON DELIBERACIJE

Ovim dijelom istraživanja mjerio se stupanj promjene informiranosti učesnika pojedinim temama povezanih s imigrantima i politikama vezanim uz migracije. Sudionici su testirani prije (T1) i nakon deliberacije (T2), a test se sastojao od deset pitanja. Stupanj informiranosti ispitanika je rezultat sumiranja broja točnih odgovora, bez ponderiranja "lakih" i "teških" čestica tako da rezultat teorijski može varirati u intervalu 0 – 10. Netočni odgovori i odgovor "*nisam upoznat/a*" su rekodirani u jedinstvenu kategoriju odgovora.

Na testu T1 (prije deliberacije) najmanji broj točnih odgovora je bio 0 od 10, istovjetno kao i na kasnijem T2. Maksimalni broj točnih odgovora na T1 je bilo 7/10 dok na T2 10/10. Prosječan broj točnih odgovora na T1 je 3,37 dok na T2 je to 5,50. Dakle, prosječna informiranost učesnika je tijekom deliberacije značajno poboljšana.

	(T1)	(T2)	$T1 - T2$	p
test znanja/informiranosti (10 čestica)	3,37	5,50	-2,13	0,00

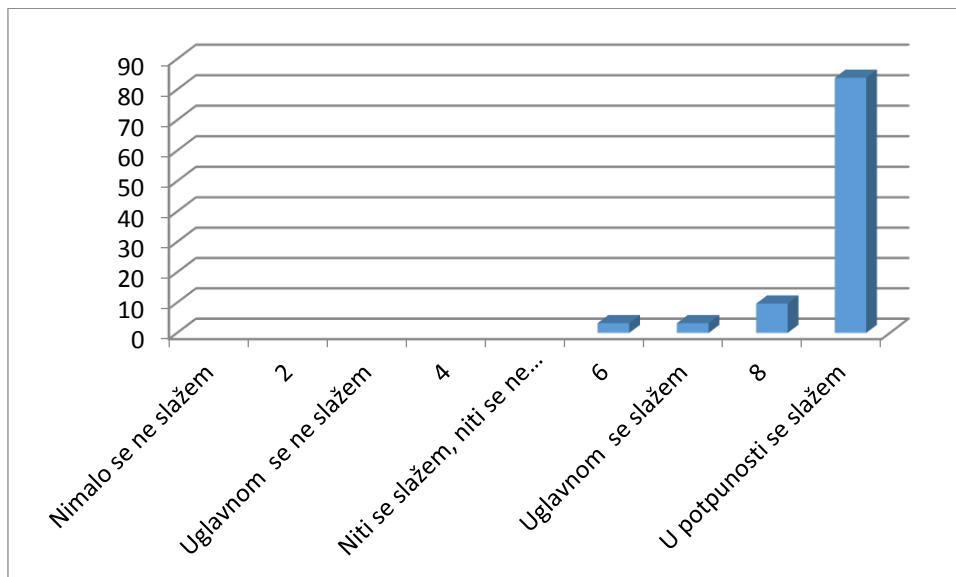
Tablica 1. test informiranosti T1 i T2

Razlika učesnika u informiranosti/znanju o temama vezanim za migracije je statistički značajna ($p=0,00$).

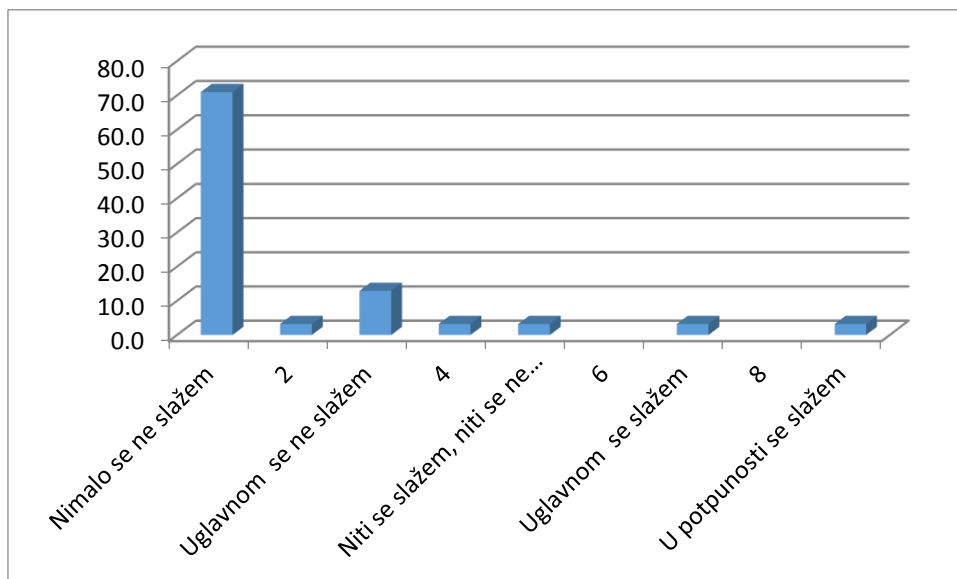
Zaključujemo kako se stupanj informiranosti učesnika značajno promijenio.

5.3. EVALUACIJA SKUPA OD STRANE SUDIONIKA

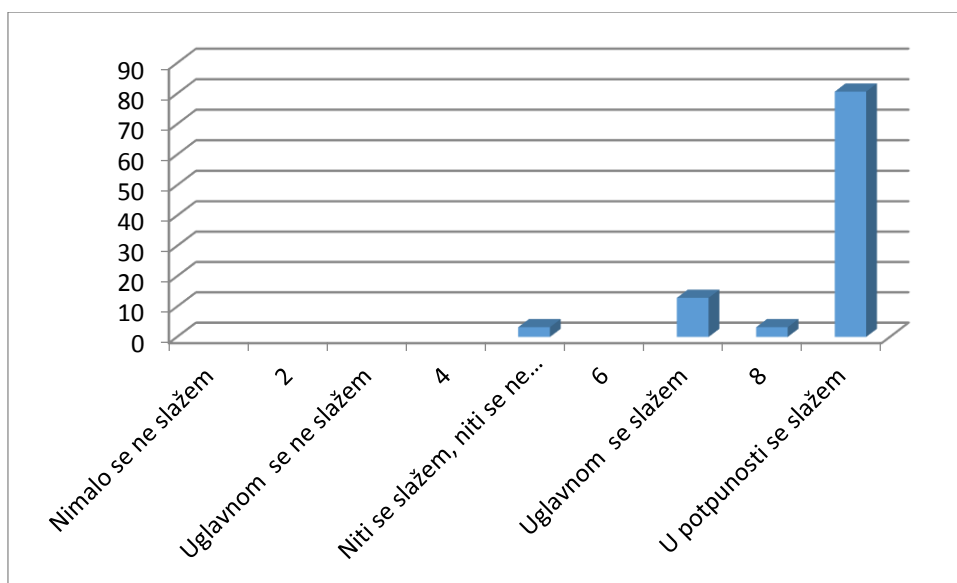
Deliberativni skup je uspješno organiziran pod uvjetom da svi sudionici imaju jednake mogućnosti da iznesu svoja stajališta o pojedinim temama, da to zaista iskoriste, da nitko ne dominira u diskusijama (posebice to vrijedi za male skupine), da budu prezentirana različita pa i suprotstavljena mišljenja o pojedinim temama, da postoji uravnotežena argumentacija te da učesnici u konačnici bolje razumiju suprotna stajališta. Nadalje, pretpostavka kvalitetnih plenarnih sastanaka su i kompetentni gosti – eksperti. Evaluacija skupa je provedena prema niže navedenim obilježjima.

Slika 34. Distribucija (%): Moderator u mojoj grupi je omogućio svakom sudioniku da iznese svoje mišljenje.

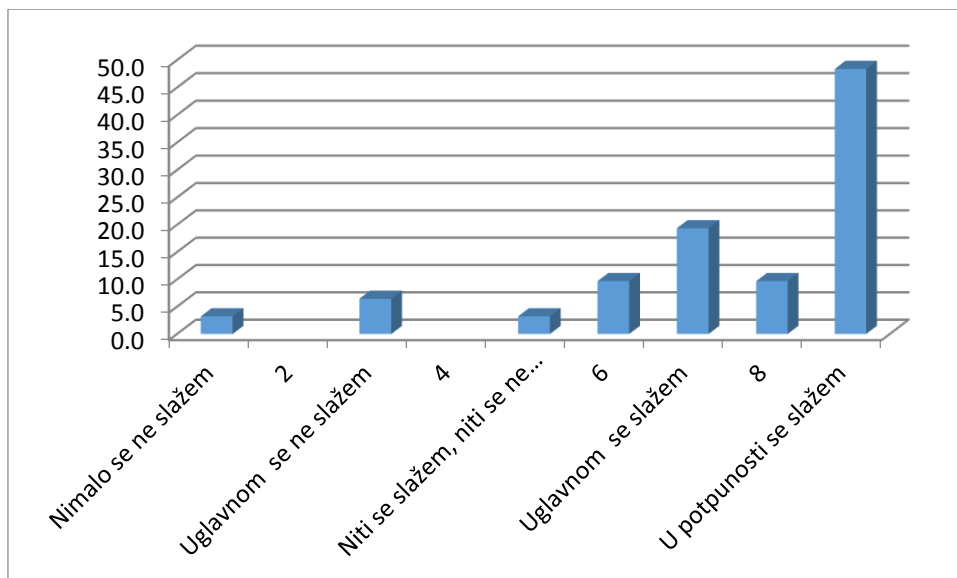
Slika 35. Distribucija (%): Moderator je povremeno pokušavao iznošenjem svojih stavova utjecati na mišljenje grupe.

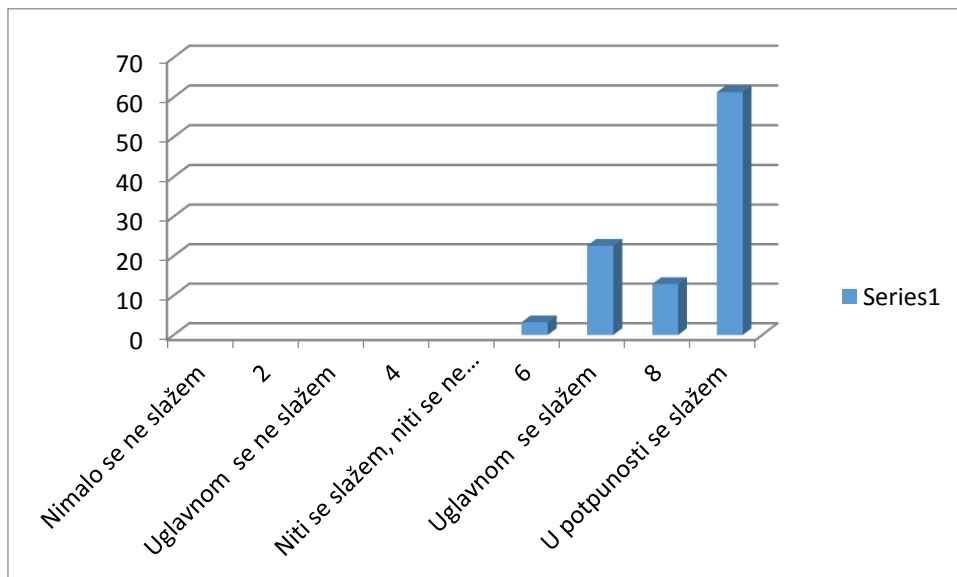
Slika 36. Distribucija (%): Moderator se brinuo i da suprotna mišljenja budu iznesena u diskusiji.

Sva tri pitanja o moderatorima ukazuju da su isti profesionalno shvatili ulogu na skupu, omogućili svima da uznesu svoje mišljenje ($M=8,74$; $\sigma =0,68$; slika 34.), moderatori pretežito nisu iznosili

svoje stavove ($M=1,97$; $\sigma =1,94$), te su učesnici uglavnom procijenili kako su se moderatori brinuli da i suprotna mišljenja budu uznesena na diskusijama ($M=8,58$; $\sigma =0,95$; slika: 36).

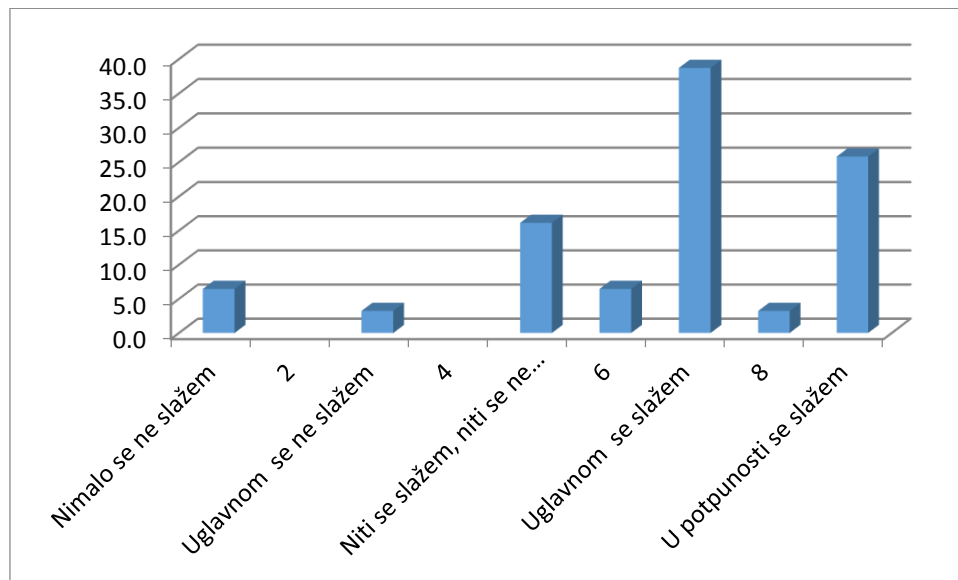

Slika 37. Distribucija (%): Članovi moje grupe su podjednako sudjelovali u diskusijama.

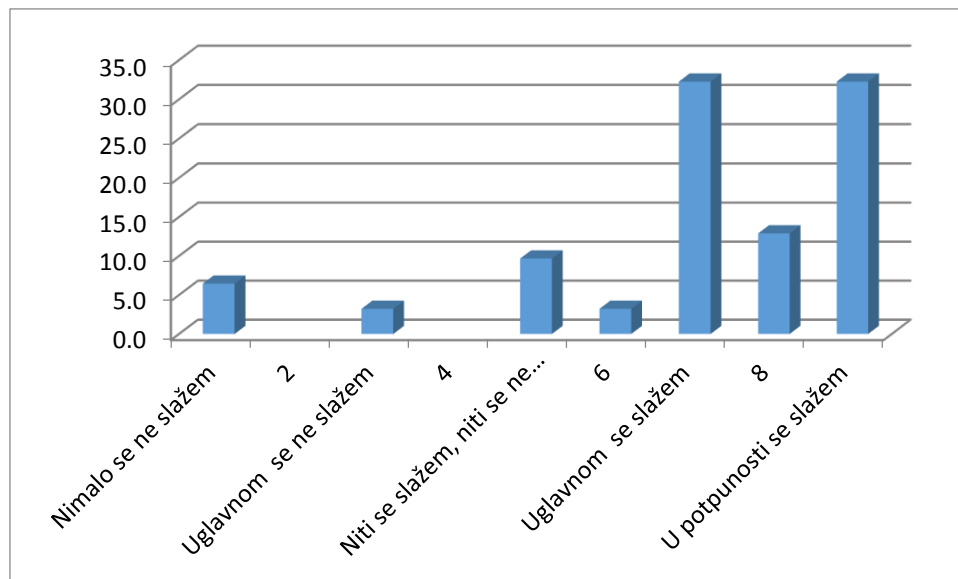

Slika 38. Distribucija (%): Mnogi aspekti, argumenti i pogledi o problematici useljavanja imigranata su bili spomenuti na ovom skupu.

Načelno se može zaključiti da učesnici smatraju da su sudionici uglavnom ravnopravno sudjelovali u diskusijama ($M=7,45$; $\sigma =2,09$; slika 37.) što se prvenstveno odnosi na rad u malim grupama, te da je diskusiju odlikovala raznovrsnost argumenata i pogleda ($M=8,32$ $\sigma =0,94$; slika 38.).

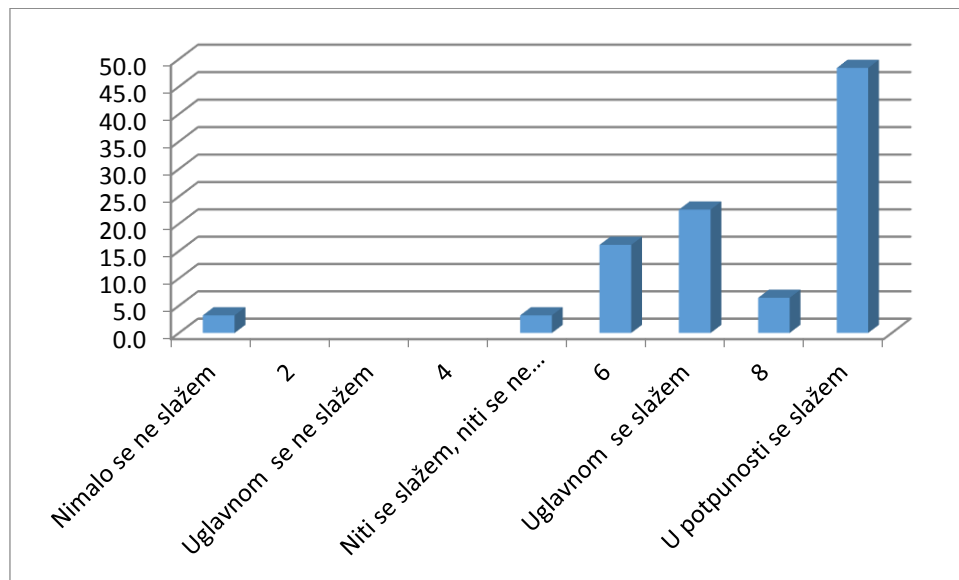

Slika 39. Distribucija (%): Čini mi se da su pozvani gosti/stručnjaci kompetentno iznosili svoja stajališta i argumente.

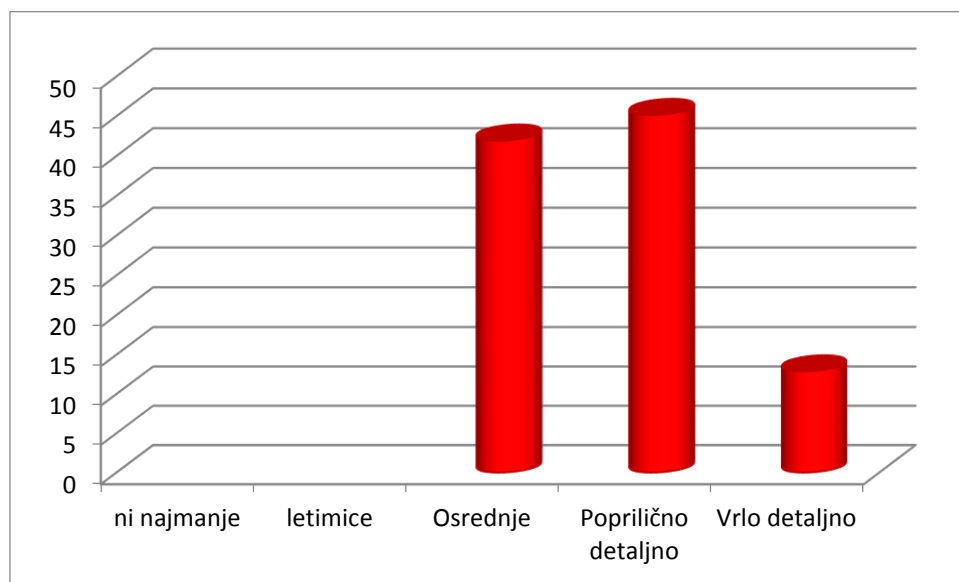

Slika 40. Distribucija (%): Sada bolje razumijem ljude koji imaju stajališta koja su suprotna od mojih.

Učesnici pretežito pozitivno procjenjuju kompetentnost gostujućih stručnjaka ($M=6,65$, $\sigma =2,15$) te uglavnom tvrde kako sada bolje razumiju tuđa suprotstavljena mišljenja ($M=7,03$, $\sigma =2,19$; slika: 2) što i jest svrha deliberacije.

Slika 41. Distribucija (%): O ovog skupa smo diskutirali i neformalno i nakon grupnih sastanaka.

Slika 42. Distribucija (%): Koliko ste detaljno pročitali materijale koje smo Vam dostavili?

Analiza odgovora ukazuje da se diskusija odvijala i nakon "službenog dijela" ($M=7,61$; $\sigma=1,78$ slika 41.) te da su se učesnici posvetili dobivenim materijalima ($M=3,71$; $\sigma=0,69$, slika 42.)

6. ZAKLJUČAK

Istraživanjem se mjerio stupanj promjena stavova i informiranosti kod učesnika deliberativnog skupa na temu imigranata i imigracijske politike Hrvatske. Nalazi ukazuju na sljedeće:

- ⇒ postoji relativno naglašeno i stabilno mnijenje učesnika da Hrvatska treba biti otvorena prema imigrantima
- ⇒ većina ispitanika ne zagovara postavljanje restriktivnih uvjeta imigrantima, deliberacija je dodatno učvrstila navedeni stav
- ⇒ stavovi učesnika su se promijenili tijekom skupa u smjeru nešto liberalnijeg pristupa pri izdavanju dozvola i dodjeli državljanstva
- ⇒ većina učesnika ima neutralan ili pozitivan stav o imigrantima
- ⇒ dok su učesnici odmjereni i djelomično suzdržani kad je u pitanju multikulturalnost, istovremeno izražavaju negativan stav spram nacionalne homogenizacije hrvatskog društva, deliberacija je samo dodatno osnažila navedene stavove
- ⇒ u duhu tolerancije iskazuju društveno poželjan stav o jednakosti svih imigranata, ne favoriziraju se imigranti nama bliskih kultura i vjera, te se može zaključiti kako učesnici nisu skloni selekciji imigranata
- ⇒ ne smatra se kako azilanti i imigranti donose štetu Hrvatskoj (stav je samo učvršćen tijekom deliberacije) te uzimaju posao i radna mjesta domicilnom stanovništvu.
- ⇒ postoji umjeren optimizam što se tiče integracije imigranata
- ⇒ percipira se kako se Hrvatska ipak nedostatno trudi, trebala bi izdvajati više sredstava za azilante u budućnosti i ne slažu se kako su „pogodnosti za azilante prevelike“; deliberacija je samo dodatno osnažila navedene stavove

⇒ što se tiče ksenofobije, može se zaključiti kako su izraženi umjereno neutralni stavovi koji se tijekom deliberacije nisu promijenili

⇒ **stupanj informiranosti učesnika o temi se tijekom deliberacije značajno promijenio**

Prethodni nalazi su tek indikativnog karaktera iz dva razloga: prvi, broj učesnika je bio nedostatan (N=32) što značajno odstupa od uobičajene veličine uzorka u sličnim deliberacijama; drugo, korišten je prigodni uzorak sastavljen od nadprosječno obrazovanih u usporedbi s hrvatskom populacijom. Analize s tako malim brojem prigodno pozvanih učesnika su time još više upitne te su rezultati isključivo indikativnog karaktera.

Najčešća pitanja- (navodno) jednostavni EU odgovori⁶

1. Smije li neka država EU potpuno zatvoriti granice za izbjeglice?

Ako je suditi po dosadašnjim odgovorima Europske komisije na pitanja o gradnji zida i žičane ograde na granicama Mađarske i Srbije (koja je vanjska granica EU) i na granici Mađarske i Hrvatske (vanjska granica Schengena), svaka država ima pravo to učiniti. Ali to ne znači da nemaju obvezu primiti svaku izbjeglicu koja se pojavi na granici i zatraži azil. Dakle 'čuvanje vanjskih granica i poštivanja prava na azil ne isključuju jedno drugo', smatraju u EU.

2. Može li jedna država EU vratiti izbjeglice u drugu preko koje su došli?

Prema pravilima EU, koja se zbog bilo kojih razloga namjerno ne primjenjuju, svaka država ima pravo vratiti izbjeglice u prvu državu EU u kojoj su ušli. Izuzetak je Grčka koja zbog jedne presude Europskog suda za ljudska prava ne jamči humano tretiranje izbjeglica. EU želi da se to sada promijeni jer je ta presuda koja je postavila taj presedan bila još 2011. godine.

3. Može li Republika Hrvatska vratiti izbjeglice u Srbiji?

Može na osnovi sporazuma o readmisiji koji Srbija ima s Europskom unijom. Ali za to je potrebna procedura preko koje Hrvatska mora Srbiji uputiti zahtjev za readmisiju određene osobe koja je državljanin treće države, ako Srbija to prihvati. Obično se pravo na readmisiju odnosi na one koji nisu uspjeli dobiti azil ili su odbili tražiti azil. Srbiji je taj sporazum bio nužan za vizne olakšice, a kasnije i za viznu liberalizaciju.

4. Može li izbjeglička kriza utjecati na vizni režim EU prema državama Zapadnog Balkana?

Zasad sama kriza ne utječe, a države Zapadnog Balkana, prije svega Makedonija i Srbija, dobivaju pohvale zbog načina na koji postupaju prema izbjeglicama koje su tuda u tranzitu. Međutim, zbog povećanog broja tražitelja azila iz Albanije i Sirije, postoji opasnost da neka država EU pokrene i postupak vraćanja viznog režima za neku od tih država. Albanija, primjerice, treća je po broju

⁶ <http://www.jutarnji.hr/donosimo-odgovore-na-5-kljucnih-pitanja-o-izbjeglicama-sto-sve-hrvatska-smije-prema-propisima-eu-/1425905/>

državljana tražitelja azila u EU iako ima status kandidata za članstvo. U usporedbi s brojem stanovnika u EU, ima više tražitelja azila iz Albanije nego iz Iraka ili Sirije.

5. Hoće li i na Zapadnom Balkanu biti postavljeni 'hot spotovi'?

Iako to još nije javni prijedlog, postoji ideja u EU da se i u nekim državama 'zapadnobalkanske rute' naprave 'hot spotovi' gdje bi se izbjeglice registriralo i zadržavalo dok im se ne odgovori na zahtjev za azil. Ako bi bili odbijeni, vraćalo bi ih se u njihove države, a u slučaju da zadovoljavaju uvjete mogli bi biti premješteni u neku državu primateljicu u EU.

Umjesto zaključka: izjava Centra za mirovne studije⁷

Uoči sastanka Europskog vijeća koje je održano 25. i 26. lipnja 2015., a na kojem se raspravljalo o pitanjima migracija zbog sve veće nestabilnosti u južnom susjedstvu Europske unije te rastućeg broja osoba koje pokušavaju doći u EU, Centar za mirovne studije (CMS) traži od Hrvatske da zauzme čvrst stav i odredi jasne kriterije preraspodjele izbjeglica. Ključno je naglasiti kako se izbjeglica ne trebamo bojati, već ih prihvatiti solidarno, kao što smo i mi sami ne tako davno bili prisiljeni izbjeci u druge zemlje zapadne Europe u nadi za sigurnijim životom. CMS podsjeća i da je Hrvatska prije 20 godina imala iskustvo prihvata više od 500.000 izbjeglica i prognanika. S obzirom na to, Hrvatska bi trebala iskazati solidarnost i prihvatiti one osobe kojima je zaštita potrebna te osigurati pripremu i izgradnju kapaciteta za taj prihvata. Dodatno, Hrvatskoj će na raspolaganju biti i 6.000 eura po prihvaćenoj osobi kako bi joj se osigurala zaštita, a uz to i Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF). Hrvatska može iskoristiti i mogućnost osnivanja ad hoc Radne skupine, prema Migracijskoj politici RH, koja bi okupila predstavnike MVEP-a, MUP-a, kao i aktere civilnog društva koji sudjeluju u direktnom radu s izbjeglicama kako bi se što kvalitetnije pristupilo integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo. Osim toga, važno je podsjetiti kako je međunarodna obaveza omogućavanje zaštite osobama koje je ne mogu ostvariti u zemlji porijekla, te da vraćanje izbjegličkih brodova predstavlja kršenje Opće deklaracije o ljudskim pravima koja svakome garantira pravo boravka i kretanja unutar bilo koje države, pravo napuštanja svoje zemlje i traženja utočišta u drugim zemljama.

⁷ <http://www.cms.hr/hr/azil-i-integracijske-politike/uoci-sastanka-europskog-vijeca-o-migracijama-hrvatska-treba-zauzeti-cvrst-stav-i-pokazati-solidarnost>